

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Ўзбекистон болалари ва ўсмирларининг газетаси

Газета 1929 йил 1 августдан чиқа бошлаган

№ 20-21 (6861-6862)
1998 йил 17 март, сешанба

Сотувда эркин
нархда

БИР ТУМАНДА ИККИ КЕЧА

Юқори Чирчиқ туманидаги 31-урта мактабда «Маънавият-келажак пойдевори» номли кеча бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси туман бўлими ташаббуси билан утказилган ушбу кечада мактабнинг юқори синф ўқувчилари «Маънавият ва маърифат»га оид тузилган мураккаб саволларга жавоб топиб, қизиқарли сахна кўринишлари орқали ҳам билангонликларини намойиш этдилар.

Айниқса М.Тасибоев, Д.Қулмонов, А.Мирзобоев, И.Холмухаммедов, Б.Кенжабоев, С.Анарқулов сингари ўқувчилар томонидан ижро этилган шеър, кўшиқлар кўпчиликка манзур бўлди.

4-урта мактабда қозоқ адабиётининг атоқли намойишчиси Мухтор Аvezов таваллудининг 100 йиллигига бағишлаб «Бобомизни урганамиз» номли адабий кеча бўлиб ўтди.

Кечада мактаб ўқувчилари М.Қуттибоев, Т.Исмоилова, В.Жаникулова, З.Сапарова, Ж.Мамбеткулова, Ж.Албековалар томонидан М.Авезовнинг ҳаёти ва ижоди ҳақидаги қизиқарли ҳикоялар, ёзувчининг ижоди ва ҳаётига бағишланган курғазмали альбомлар намойиш этишди.

Латифжон МАНСУРОВ,
Юқори Чирчиқ тумани
Кавардон қишлоғи.

Ҳар бир халқ узидан бебаҳо хазина қолдириб кетган улуг фарзандлари билан фахрланади. Чунки улар узларини эмас, балки она халқини ҳам оламга машҳур этадилар.

Мана шундай сиймолардан бири ватандошимиз Абу Райҳон Берунийдир. Кўпчилик берунийшуносларнинг айтишича, Беруний шуғулланган фанлар сонини ҳисоблашдан

дошларимиз ёдидан сира чиқмайди.

Мен ва тенгдошларим аъло баҳоларимизни одобимиз билан ҳаммаша шу юртининг обрусини кўтаришимиз керак. Шаҳримизда 12 та мактаб, 10 болалар боғчаси бор. Улар қаторида мен ўқитган 4-урта мактаб ҳақида ҳам айтиб ўтай. Мактабимизга Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ўқитув-

БОБОМИЗ ФАЗЛАЛАРА КЕЛАДИ

кўра, у машғул бўлмаган соҳани айтиш осонроқ экан.

Мен буюк бобомиз юрти Қиёт шаҳриданман. Қиёт қадимги Эрон терминологиясида девор билан ажратиб олинган катта ҳовлини билдиради экан.

Мустақиллик шабадаси тўфайли қадимий мерос ва қадриятларимиз қайта тикланди. Бобомизнинг хокини Ғазна шаҳридан олиб келиб, ўзи туғилган жойга қўйилди. Бу кун юрт-

чи Раҳматилла ака Бобожонов раҳбарлик қиладилар. Устозларимизнинг кўпчилиги олий ва биринчи тоифали муаллимлардир. Улардан Дилором Қозоқова, Муборак Рузембетова, Санамжон Ражабова, Турсунбой Усмоновлардан кўп яхши нарсаларни ургандик ва урганямиз.

Мактабимизда спортга алоҳида эътибор берилади. «Турон» спорт гуруҳимиз, етти марта туман, бир марта Қора-

қалпоғистон Республикаси чемпиони бўлди.

Буюк бобомиз издошлари ҳозирги кунда илм-фанда ҳам катта муваффақиятга эришмоқдалар. Етита фан доктори, йигирмадан ортиқ фан номзодлари Республикаимизнинг турли жойларида ҳалол хизмат қилиб юрибдилар.

Ҳа, Она шаҳрим Беруний бой тарихга эга. Ҳали мен жуда кичкинаман. Шунинг учун ҳам

унинг таърифини тавсифлашга ожизлик қиламан. Аммо шунини яхши биламанки, ўз юртимга нафим тегадиган, муносиб фарзанд бўлиб етишишга ҳаммаша ҳаракат қиламан.

Муяссар БЕКИМОВА,
Қорақалпоғистон
Республикаси, Беруний
туманидаги 4-ўрта
мактабнинг 6-синф
ўқувчиси.
Бахтиёр ЕРКАЕВ олган
сурат.

БАЛЛ ТЎПЛАМОҚ— БИЛИМ ҲЎПЛАМОҚ

9-11-синфларда ўқувчиларнинг билимини баҳолашда рейтинг усулидан фойдаланиш ўз самарасини берапти.

Шу йилнинг 3-чорагидан бошлаб 5-синфларда ҳам шу усул қўлланила бошланди. Тошкент шаҳридаги Назир Сафаров номли 137- мактабнинг она тили ва адабиёти ўқитувчиси Нодира Назарова билан суҳбатимиз шу ҳусусда бўлди.

— Ўқувчилар билимини балл системасида баҳолаш бўйича дафтар тутишларига жалб этдим. Кундалик, ҳафталик, шунингдек чорак ниҳоясида қанчадан балл жамғарганларини акс эттирадиган дафтарларини йиғиб олиб, текшириб турдим. Балларини кундалик дафтарларига қўйиб бордим.

Натижада бир ҳафта давомида балл системасида баҳолашнинг моҳиятини яхши тушуниб олган ўқувчилар балл йиғишга астойдил киришиб кетдилар. Хоҳ у назарий, хоҳ амалий машғулот бўлсин, ҳар бир ўқувчининг фаол иштироки, фикрлаш қobiliяти ўқитувчи назаридан четда қолмаслигини яхши англаб етдилар. Дарс давомида бекор утириш

ўз-ўзидан барҳам топди. Ахир ўқувчилар дарсга қатнашмаса, тегишли баллдан «қуруқ» қолишларини яхши биладиларда!

— Балл қўйиш тартиби қандай бўлади?

— Машқ ёзиш, қоида ва шеър ёзлаш, ифодали ўқиш, мустақил ва ёзма ишлар, баҳс-мунозара дарслари ҳатто дафтар — китобни олиб келганига қараб балл қўйиб борилади. Масалан, ифодали шеър ёзлаш учун энг юқори 10 балл қўйдим. Ёзма ишларга 5 балл, ҳар кунги машқларга, савол-жавобларга 1 баллдан белгилаб бордим.

Бунинг натижасида ўқувчиларнинг мустақил билим олиши ва ўз устида ишлашга бўлган талаби ўз-ўзидан ортди.

5-«Б» синф ўқувчиларидан Севара Муҳиддинова, Феруза Эргашева, Алиба Аҳророва, Мадина Арслонова, Муҳлиса Рихситиллаева, Мурод Эрназаров, 5-«В» синф ўқувчиларидан Насиба Мусаева, Сайёра Аҳмедова, Нилуфар Каримжоновна, Жасур Мақсудов, Наргиза Тешабоева каби ўқувчилар юқори балл йиғишиб, барча синфдошларига урناк бўлишпти.

**Суҳбатдош
Феруза СОЛИЕВА**

Кўнгли баҳорий туйғуларга ошно бўлган Анваржон баҳор ҳақида шеър ёзишни ҳуш кўрар экан. Шеърни, баҳорни севадиганлар кўнглида ҳеч қачон ёмонлик, ёвузлик, худбинлик каби инсон камолотига раҳна соладиган туйғулар бўлмайди. Биз машаққатли ва айни чоғда залворли шеърят салтанатининг ҳайратларига кўмилиб яшайётган Анваржоннинг жасажси юрагини баҳорий туйғулар тарк этмаслигини тилаб қоламиз.

БАҲОРНИ СОҒИНИБ

Баҳорим, кел энди, кўнгил ардоғим,
Қилларнинг бағрида майсалар чечак.
Ташрифингни кутиб шўх япроқчалар
Бойчечак дилига сўйлайди эртак.
Баҳорим, кел энди, осмон юрагим,
Сенинг йўлларингда ичикди ёмон.
Баҳорим келақол, ёруғ тилагим,
Қадим орзуларга ўзингсан нарвон.
Баҳорим, кел энди, боғларим аро,
Соғиниб кетдим-ку, ялпиз исини.
Кел, нурли жилвангдан ёришсин дунё,
Кўнгиллар ҳис қилсин жаннат тусини.
Баҳорим, кел менинг кўксимда кулган
Мунаввар тонглари ўпиб, уйғотиб.
Озод Ватанимнинг, Ўзбекистоннинг
Муаззам дилига кўёшдай ботиб!

Анваржон Қодиров,
Тошкент шаҳри, Чилонзор туманидаги,
179-ўрта мактаб ўқувчиси.

Бир ўқувчидан қўш мактуб

БИРИНЧИ БЎЛИБ КИМ САЛОМ БЕРИШИ КЕРАК?

Ҳар бир мактабнинг узига хос тартиб-қоидалари бор. Бизнинг мактабда одатда ўқитувчи синфга кириб: «Ассало-му алайкум», — дейди ва ўқувчилар устоз саломига алик оладилар. Бу сал нотаъбийроқ кўринса-да лекин одат шунақа. Мен билган кўпгина бошқа мактабларда эса акси, ўқитувчи кириши билан ўқувчилар салом бериб ўрниларидан туриб кутиб оладилар. Ёши улуг ўқитувчилардан шу-

нинг қайси бири тўғрилигини аниқлаш мақсадида сурадим. Улар муқаддас Ҳадиси шарифда: «Бир киши кўпчиликка ҳурмат юзасидан биринчи бўлиб салом бериши керак», — деб ёзилган, дедилар. Демак биз кучада уртоқларим билан кетаётган бўлсак-да рўпарамиздан устозимизми ёки ота-онамиз чиқиб қолишса улар бизга салом беришлари керак экан-да? Уларнинг саломларига алик олсак одобсизлик бўлмасмикан? Сиз нима дейсиз?

МИЛЛИЙ ДАСТУР — ОТА-ОНАЛАР МУҲОКАМАСИДА

Яқинда мактабимизда умумий ота-оналар мажлиси бўлди. Унда «Республикада кадрлар тайёрлаш миллий дастури» ва «Таълим ҳақидаги қонун» билан йиғилганларни мактаб илмий мудири Ж. Султонов таништирдилар. Ота-оналардан О. Нуриев, С. Равшанов, Ш. Қосимовлар қатнашган мажлисда бир овоздан мактаб синфхоналарини таъмирлаш ва қўшимча 6 та синфхона қуришга келишиб олинди. Дастлабки қурилиш ишлари бошлаб юборилди.

Хамзахон ВАЛИЕВ,
Қашқадарё вилояти Чирокчи туманидаги
А. Хўжаев номли мактабнинг 11-синф ўқувчиси

8-синф ўқувчилари дарсдан бўшадилар дегунча Зухра опанинг ёнларига боришади.

Зухра Обидова шу мактабнинг она тили ва адабиёти фани ўқитувчиси. Бўш вақтларининг ўзи йўқ. Шунга қарамай ўқув-

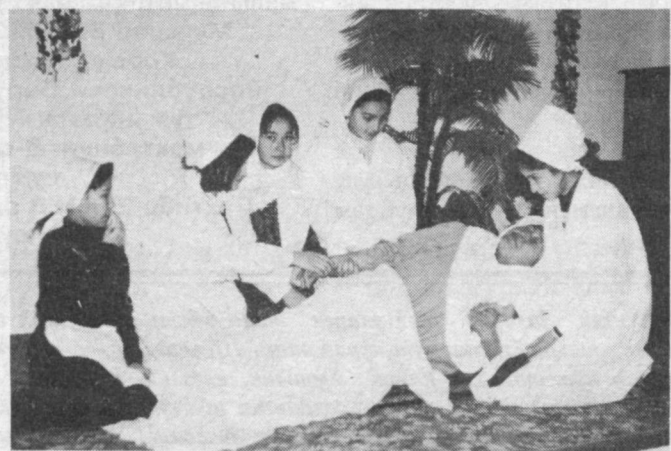
чиларнинг драма тўғарагига бўлган қизиқишларини кўриб улар билан бирга «Алишер Навоий», «Олтин девор», «Ўтган кунлар», «Амир Темур» каби бир қанча сахна кўринишларини тайёрлаганлар. Мактабда ўтказил-

адиган бирор бир тадбир уларнинг иштирокисиз ўтмайди. Яқинда мактабимизга — семинар-кенгашга меҳмон бўлиб келган бошқа туман ўқитувчилари «Она қисмати» спектаклини тамоша қилишди. Бош қаҳрамон Санталат ая ролини Зухра опанинг ўзлари, қолган ролларни мактаб ўқувчилари ижро этишди.

Она-бола муаммолари кўтарилган бу асар ўқувчиларни маънавий тарбиялашга катта ёрдам беради.

Ушбу спектакль меҳмонларда илиқ таассурот уйғотди ва улар мактабнинг таклиф ва мулоҳазалар дафтарига ўз миннатдорчиликларини ёзиб қолдирдилар.

Клара АЗИМОВА,
Тошкентдаги 198-мактаб
ўқитувчиси.

Инсоният яралибдики, у гузаллик оламига талпиниб яшайди. Хатто китоб ўқиб қувонган ва қайғурган пайтида ҳам узига хос ҳислар туяди. Ҳис эса ажиб умид ва орзулар билан богланиб кетади. Талабалик оstonасига қадам қўяр эканман, ўзимга-ўзим савол бераман.

Ўқишга кирмоқ толеимда бормиди ёки мунтазам олган билимларим эвазига

Мен бу бахтиёрлик учун ойлаб, балки йиллаб ҳаракат қилдим. Ниҳоят, яхши ниятлар билан яхши кунларда орзуим амалга ошди.

ТошДУнинг журналистика факультетининг юқори балли талабаси бўлдим. Шу даврда ўзимда янада улуг масъулиятлар сеза бошладим. Ҳозирги кунларда талабаликнинг дастлабки ҳаяжонли онларини бошдан кечир-

Талаба бўлай десангиз...

нинг ўзи сизни кўтариб манзилларга олиб чиқади. Талабалик бахтига муяссар бўлган бахтиёрларни эса оппоқ тонглар қаршилайверсин!

Юрак берган, тил берган,
Кел болам деб йўл берган,
Дуо айлаб қўл берган,

Осмон эмас, ермас бу,
Ўзбекистон элим бу.

Гўзал НОРЧАЕВА,
Тошкент Давлат
Университети
Журналистика
факультетининг
1-босқич талабаси.

ОППОҚ ТОНГ ҚАРШИЛАР БАХТИЁРЛАРНИ...

юзага келдими? Юрагим иккаласини ҳам маъқул топади. Бахтиёр кўз унгимда Қарши Давлат Университети ўқитувчиси, филология фанлари номзоди, устозим Абдуолим Эргашевнинг сидқидилдан берган қўмақлари ёдимга тушади. У инсонга чин дилдан раҳматлар айтгим келади. Тўғри инсон бирор орзусига стмоқ учун албатта машаққат чекади.

моқдаман. Биз толибларга республикада таниқли бўлган Мухтор Худойкулов, Бойбута Дустқораев, Ҳ. Жўрабоева каби меҳрибон устозларимиз сабоқ беришмоқда. Қалбимда гурур, ифтихор билан бирга нурафшон орзулар ҳам куртак очмоқда. Ушбу сатрларни мутолаа қилаётган, ўқишга кириш орзусида интилаётган ёш ўғил-қизларга, шуни айтаманки, бирозгина интилангиз, мана шу журъат-

yo'lboshlovchi qaysi qabiladan?

Savol

Bir orolda ikkita-rostgo'ylar va yolg'onchilar qabilalari yashardi. Birinchi qabiladagilarning hammasi faqat rost, ikkinchi qabiladagilarning hammasi esa faqat yolg'on gapirardi. Orolga kelib qolgan sayohatchi orolliklardan birini ko'rib qolib uning kimligini so'radi. Uning rostgo'ylar qabilasidan ekanini eshitgach, uni o'ziga

yo'lboshlovchi qilib oladi. Ular soy bo'ylab keta turib narigi qirg'oqda yana bitta orollikni ko'rib qolishadi. Sayyoh yo'lboshlovchidan ikkinchi orollikning kimligini bilib kelishni so'raydi. Yo'lboshlovchi qaytib kelib, orollikning «rostgo'ylar qabilasidanman» — deya yotganligini aytadi. Aytingchi, azizlar

Javob

Orolga berilgan: «qaysi qabiladansiz», — degan savolga u xoh rostgo'ylar, xoh yolg'onchilar qabilasidan bo'lsin, doimo «men rostgo'ylar qabilasidanman», — degan javobdan boshqa javob bera olmaydi (haqiqatdan, agar orollik

Bo'sh o'tirma

rostgo'y bo'lsa, bu savolga: « m e n

rostgo'ylar qabilasidanman» degan javobni beradi, orollik yolg'onchilar qabilasidan bo'lsa ham: «men rostgo'ylar qabilasidanman», — deb javob beradi, chunki u yolg'on gapiradi).

Shu sababga ko'ra, yo'lboshlovchi rostgo'ylar qabilasidan, chunki u ikkinchi orollikning javobini yashirmasdan rost etkazdi.

ФАНЛАР БЕЛЛАШУВИ

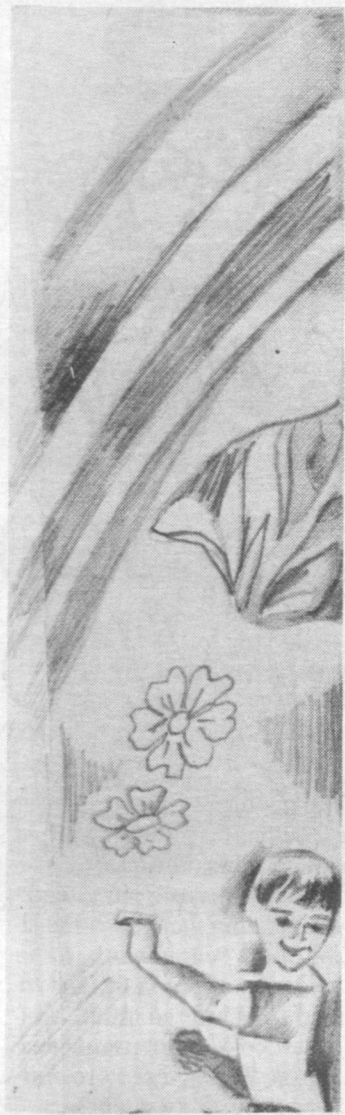
«Боболаримиз ишининг давомчиларимиз». Яқинда мактабимизда ана шундай ном остида 4-«А» синфнинг «Бойчечак», 4-«В» синфнинг «Ал-Беруний» командалари уртасидаги мусобақа бўйича бўлиб ўтди. Ҳаят қизиқарли ва жонли тарзда ўтган бу беллашувда «Ал-Беруний» командаси 39:36 ҳисобда ғолиб чиқди.

— Фанлар бўйича утказилаётган бундай мусобақалар ўқувчиларда катта қизиқиш уйғотмоқда, — дейди мактаб директори, олий тоифали ўқитувчи Дамин ака Қўшбоқов — Ҳозиргача тарих,

биология фанлари бўйича утказилган беллашув кўпчиликнинг ёдида қоладиган бўлди. Буни қатъий режа асосида олиб бораёпмиз.

Бу ўқувчиларни ўз устида тинмай ишлашга ва изланишга, тиришқоқликка ургатиш билан бирга фанлардан чуқур билим олишлари-га қўмаклашмоқда. Бунда Зулфия Усмонова, Мария Сосновский, Барно опа Болтаева сингари ўқитувчиларимизнинг ҳиссаси катта бўлаётир.

Фахриддин ЭШМУРОДОВ,
Ш. Рашидов туманидаги
13-ўрта мактаб
ўқувчиси.

ку. Бизнинг синфимиз мактабдаги энг ахил, энг интизомли синфлардан бири ҳисобланади. Шундан кўпинча мактабимиз раҳбарлари ва бошқа ўқитувчилар «Барибир Сабоҳат опанинг ўқувчилари бошқача булади-да! Бу синфнинг интизомига тан бермай иложинг йўғ-а, қойил, қойил шу Сабоҳат опага, қойил! Туриш-турмуши талант шу инсоннинг», — деб бошларини чайқаб негадир бизни эмас, Сабоҳат опамларни мактаб қўйишади. Бу бола ўқитувчисини ёмон кўрар экан-да, деб ҳайрон бўлаётгандирсиз, йўқ, асло. Сабоҳат опамни менчалик яхши кўрадиган бола бутун Қашқадарёда топилмайди. Негаки, мен шу пайтгача у кишининг бирон-бир гапларини икки қилган эмасман. Шунинг учун ҳам яхши боламан-да

қарли утди. Унда Сабоҳат опам ҳуқуқнинг нима эканлиги ва унинг нималардан иборатлиги ҳамда шу ҳуқуққа доир бурчлар ҳақида батафсил сузлаб бердилар. Ва сузларининг охирида ўқувчининг ҳуқуқи ва бурчи хусусида ҳам узоқ тухталиб шундай дедилар: «Бизнинг озод ва ҳур Ўзбекистонимизнинг тиришқоқ ўқувчилари, авваламбор, эркин, ҳеч бир тазйиқларсиз билим олиш ҳуқуқига эгадирлар».

Биз бу бир соатлик очик дарс мобайнида ўз ҳуқуқ ва бурчларимизни янада яхши билиб олдик.

Қадрли тенгдошлар, меннинг ўқувчи дўстларим! Хатимнинг охирида сизларга бир савол билан мурожаат қилмоқчи эдим. Бизку меҳрибон ва фидойи синф раҳбаримиз, севимли ўқитувчимиз Сабоҳат опамнинг куюнчакликлари натижасида ўз ҳуқуқимизни янада яхшилаб билиб олдиг-а, аммо сиз-чи, сиз ҳам ўз ҳуқуқингизни

биласиз-ми? Ҳуш, сизларда бу борада ишлар қандай? Сизнинг жавобингизни кутиб қолувчи тенгдошингиз,

Ойбек ШОХЎЖАЕВ,
Қашқадарё вилояти,
Чирокчи туманидаги А.
Ҳўжаев номидаги
мактабнинг 6-синф
ўқувчиси.

да ётадиган угада биргадой искирт жандаю йиртиқ кашкулини ҳам ишонмаганда, шундай эътиборли зотнинг олтин тула ҳамёнини ишонишида не синоат бор экан-а, Танг-рим, ё бу балки менга яна бир имтиҳонингмикан, ахир бу дунёда менга ҳам ишонадиганлар бор экан-ку, мени йулдан чиқарган

ИШОНЧ—ДУНЁНИНГ УСТУНИДИР!

Менга ҳали 4-синфда ўқиб юрган кезларимда илк устозим, биринчи ўқитувчим Малика опа Назарова айтиб берган эдилар. Келинг, яхшиси шу ривоятни сизга айтиб бера қолай:

«Қадимда бизнинг қўҳна Урганчимизда бир Жумамуротбой деган элу юрт орасида обрусилар баланд, ҳаммага маълуму машҳур, бадавлат киши ўтган экан. Бой бир куни дўсти билан ҳаммомга борадиган бўлибди. Аммо нимадир сабаб бўлибди, дўсти бойдан олдинроқ йўлга чиқибди. Бой бува эса дўстига қорама-қора орқасидан кетаверибди. Ва ҳаммомнинг эшиги олдида келгач, қўлидаги пул тула ҳамёни дўстим деб уйлаб, бутун Хоразмда донғи кетган бир ўғрининг қўлига топширибди. /Дўсти аллақачон ҳаммомга кириб кетган, ҳалиги ўғри эса худди бир томчи сувдек дўстига ухшар экан./ Атрофдагилар бу ҳолдан қотиб қолишибди. Чунки одамлар у ўғрига пул тула ҳамён у ёқда турсин, ҳатто бир синиқ игналарини ҳам ишонимас, куча-қуй, маҳалла—гузардан агар у утиб қолгудек бўлса, эшикларига етти қават темирдан қулф солиб ундан балодан қочгудек қочишар экан. Бу ҳолдан ўғрининг кўзларига беихтиёр ёшлар қалқибди. «Ҳатто куча-

нарсга айна шу одамларнинг ишончсизлиги эмасмиди, бошдаку майли, бир марта ўзим адашиб ҳато қилиб бу ёмон йўлга кириб қолган эдим-а, аммо кейинчалик, «бўрининг еса ҳам, емаса ҳам оғзи қон» деганларидек, биронта гапимга ишонувчи, дардимни тинглаувчи топилмади. Мен ҳам ана шу ишончсиз одамларга аччиқ қилиб бора-бора бутунлай йўлдан ҳам адашиб, ёвузлашиб кетдим. Лекин ҳозирги мана шу неча йиллар, узоқ йиллар давомидаги бир марта содир бўлган ягона ишонч ҳаққи бундан кейин биронинг қилига қўл тегизсам, илоҳим кўзларим кўр бўлсин», — деб қасамёд қилибди.

Ва астойдил тавба қилиб, ўғрилиқни бутунлай ташлабди. Ҳамда бутун Хоразм воҳасида тенги топилмайдиган ҳалол, пок, диёнатли одамга айланибди. «Ишончдан буюкроқ тарбия йўқдир», — деган экан қадим донишмандлар. Чиндан ҳам ишонч буюк мураббийдир, улкан масъулиятдир, ишонч бу—этиқоддир: «Одамлар бир-бирларингизга ишонинг, чунки ишонч кўнгилнинг устунидир, кўнгилнинг табибидир, ҳеч бирингизни ишонч асло тарк этмасин», — дегим келади.

Соҳиба ВАИСОВА,
Хоразм вилояти, Шовот
туманидаги Алишер
Навоий номидаги
мактабнинг 7-синф
ўқувчиси.

ҲУҚУҚИМИЗНИ БИЛИБ ОЛДИК

Биз қўҳна Қашқадарёнинг Чирокчи туманида яшаймиз. Сиз Чирокчини эшитганмисиз. Агар эшитмаган бўлсангиз катта хато қилган бўласиз. Негаки, бизнинг Чирокчимиз узининг таърифларга сўғмайди-ган таърифи билан бутун Қашқадарёда маълуму машҳурдир. Бу бола мақтовниям жа оларканда ўзи деб уйламанг, асло. Чунки сизларга хат ёзишдан мақсадим Чирокчи, Қашқадарёни ё бўлмаса қишлоғимиз Хўжабодни кўкларга кўтариб мақташ эмас, аксинча синфимизда бўлиб ўтган бир қизиқарли тadbирдан сизларни ҳам баҳоли қудрат хабардор қилай, деб ният билан қўлимга қалам олган жойим эди. Шундай қилиб десангиз, рухсатингиз билан ўзимнинг қисқача хабаримни бошласам, яқинда бизнинг синфимизда синф раҳбаримиз Сабоҳат опа Невараева ҳамда адабиёт ўқитувчимиз Саломат опа Маматовалар биргаликда: «Ҳуқуқингизни биласизми?» — деган мавзуда очик дарс утишди. Дарвоқе, синфимиз ҳақида сизга маълумот беришни унутибман-

узи! Аслини олганда, Сабоҳат опамларни ҳеч қачон ёмон кўриб бўлмайди. Чунки у киши биз билан шунчалар яқинларки, ҳатто биронтаимизни шу чоққача шапалоқ урмаганлар. Синфимизда у кишини ҳурмат қилмайдиган, яхши кўрмайдиган, гапларини икки қиладиган боланинг ўзи йўқ, негаки биз Сабоҳат опамлар билан фахрланамиз. Синфимиз, ўқитувчимиз билан таништиришнинг ҳеч бир ками қолмади назаримда. Энди очик дарс хусусида ҳам бир-икки оғиз маълумот бериб ўтсам.

Очик дарсга мактабимизнинг барча ўқитувчилари, тарихчилар ва ҳуқуқшунослар йиғилишди. Дарс ниҳоятда мароқли ва қизи-

Топишмоқлар

Фақат қишда бор
бобо.
Изғиринга зор бобо.
(Қорбобо)
Тунда кўзимни
очдим.

Кенгликларга дур
сочдим.
(Юлдузлар)
Тепсам, йиғнамас.
Бағрин тигнамас.
(Копток)

Сувни жуда ҳам
сўяр.
Укасига чой қўяр.
(Чойнак)
Анвар ТОҒАЕВ,
Жиззах вилояти

Муассислар узгарганлиги ва «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни таркибига қўшилганлиги сабабли «Тонг, юлдузи» газетасининг бухгалтерияси тугатилди. Давволар эълон босилган кундан бошлаб бир ой давомида қабул қилинади.

Эрталабдан ёғётган ёмғир кечки пайтга яқин тинди. Мунира опа қадамни секин-секин ташлаб, ҳаёллар оғушида уйга қайтди: «Йўқ, Рустам ундай эмас, у ёмон йулга кирмайди. Отаси йўқлигига қарамай, яхши кийинтирдим, яхши ўқишига ҳаракат қилдим. Нега ўзи мотоцикл олиб бердим? Туғилган кунига олиб берувдим-да...» Ҳовлига кириши билан димоғига овқат ҳиди урилди.

Рустам мактабдан вақтли қайтган кунлари албатта уй ишларини қилар, қулидан келганча овқат пиширарди. Мана бугун ҳам овқат қилаётган экан. Уй саранжом йиғиштирилган. Онаси кийимини алмаштириб чиқиб:

— Тўғриси айт ўғлим, нима бўлди ўзи, наҳотки сен

шу ишни қилган бўлсанг?», — деб йиғлаб юборди.

— Йўқ, мен эмас. Азиз билан бирга мотоциклда кетаётган эдик. Азиз рулда эди. Мактаб кучасидан ўтаётганимизда, Аббор ака кўриндилар. Мен уларга салом беришга ҳам улгурмадим. Азиз Аббор акани ёнига яқинлашдида уларни уриб кетди. Ҳамма-

ака тўғри суз, Азизни тўғри йўлдан юриб, яхши ўқишини талаб қилар эди. Кимнинг айби бўлса очиқ-ойдин ҳаманинг ёнида гапирарди. Синф мажлисида Азизнинг айбларини айтиб уялтирарди. Дарсдан қочганида, сигарета чекса, болалар билан уришса олдидан кўпинча Аббор ака чиқиб қоларди. Азиз чидай ол-

ДЎСТИНГИЗ КИМЛИГИНИ БИЛАСИЗМИ?

(бўлган воқеа)

си кўз очиб- юмгунча бўлди. Азиздан тўхташни илтимос қилсам-да, у қулоқ солмай гизиллаб учириб кетди. Уйига етиб келганимиздан кейин у: «Ҳеч кимга айтмагин», — деди. Азиз кетиши билан ўша ерга бордим. Аббор акани «Тез ёрдам» олиб кетаётган экан.

Узига тўқ оилада яшайдиган Азиз дарсга хоҳласа киради, хоҳламаса йўқ. Рустам эса унга яхши ўқиши учун ёрдам берарди. Ўша кун Азиз Рустамнинг мотоциклни кўргани келган эди. Кейин...

Азиз тарих фанидан кўра тарих ўқитувчиси Аббор акани ёқтирмасди. Чунки Аббор

мас, Аббор акани «фалокат» дерди. Афсуски, «фалокат» ўзи эканлигини тан олмасди. Аббор ака атайлабдан унинг йўлидан чиқиб оладигандай, уни синфда қолдиргандай туюларди.

Аббор ака касалхонада. Унинг қўл-оёғи синган, боши ёрилган, ҳамма ёғи оқ бинт билан уралган эди. Унинг тепасида Рустам йиғлаб ўтирар ва ҳамма бўлиб ўтган воқеани қоғозга туширарди. Докторлар унга милиция чақираётганини айтишди.

Ҳа, Рустам дўст танлашда адашди, жуда ёмон адашди...
Дилбар АБДУҚОДИРОВА

СОВҒАНИНГ ЕЙДИГАНИ ҲАМ БЎЛАДИМИ?

Байрам яқинлашган сари ойижонимга нима совға қилсак экан деб, синглим иккаламиз роса ўйладик. Хуллас, адамлардан пул олиб совға олишга келишдик. Улардан пул сураган эдик: «Пулни нима қиласизлар, сизларнинг одобли қиз бўлиб «аёло» баҳоларга ўқишларингнинг ўзи ойижонинглар учун катта совға», — дедилар. Шундай бўлса ҳам синглим иккаламиз рангли қоғозлардан меҳнат дарсида урганган қоғоз гуллар ясадик, устозимиз ёрдамларида табрикнома ҳам ёздик. Табрикномани икки-тадан — ойимлар ва бувимларга ёздик. Бир кун олдин синглим Шаҳзоданинг синфида оналар учун кичик байрам томошаси тайёрлашган экан. Синглим шунда бувимларга «Бувижон борасизми?», деса улар: «Меҳмон қилсаларинг бораман», — деб жавоб қилган эканлар, синглим роса хафа бўлди. Чунки у байрамда оналар ҳақида чиройли шеър тайёрлаган эди. Шу кун у ўқитувчиларимиз ҳам фанлардан олган «аёло» баҳоларимизни кундалигимизга катта қилиб оналарингизга совға, деб қўйиб

беришди.

Байрам куни эрталабки чойда ойижоним ва бувимларни байрам билан табриклаб ёдлаган шеър ва совғаларимизни берган эдик, бувижонимиз хурсанд бўлиш урнига: «Менга ейдиган, қиядиган совға тайёрламабсизлар-да. Қуруқ гул қоғозингларни нима қиламан?», — десалар ҳаммамиз жим бўлиб қолдик. Совғанинг ейдигани ҳам буларканми?..

САНОБАР,
Тошкент шаҳри.

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

Интилганга толе ёр, деб бежиз айтишмаган ота-боболаримиз. Ҳамиша бирор нарсага интилиб, ҳаракат қилиб, ўша мақсадга етишиш учун изланишдан чарчамаган одам албатта орзусига эришади. Мен сизга ана шундай эзгу ният сари интилаётган синфдош дўстларим ҳақида фахр билан сузлаб бермоқчиман. Дўстларим Ёрқинжон ва Азизбеклар қизиқувчан, изланувчан, сермулоҳаза йигитлардир. Улар жуда кўп китоб ўқишар, тушунмаганларини сураб урганишдан чарчашмас, чуқур билим эгаси бўлиш орзусида тинмай изланишар ва шу билан бирга мактабда ўтказиладиган турли талбирларда фаол иштирок этишарди.

Натижада, дўстларим 1997-98 ўқув йилида Алишер Навоий номидаги Республика нафис санъат лицейига ўқишга киришга муваффақ бўлдилар. Улар Тошкентда ўқиш билан бирга Республика радиосида «Келажак тонги» эшиттиришини олиб боришда ҳам қатнашмоқдалар.

Биз бу икки синфдошимиз мисолида интилганга — толе ёрлигини ва ҳақиқий, билимдон ўқувчи албатта ўқишга кира олишини тушундик. Шу сабабли, бир неча синфдошларимиз билан Олий ўқув юртига кириб ўқиш учун астойдил илм олишга бел боғладик.

Акмалжон ҲАЙДАРОВ,
Фарғона вилояти, 18-ўрта мактабнинг 9-«А» синф ўқувчиси.

Ёш табиатушнослар

Ёшлигимда бувимлар бўлиб ўтган бир воқеани айтиб берган эдилар. Эмишки, бир камбағал деҳқоннинг ёлғизгина боласи оғир касалга чалинибди. Айни ёзнинг пишиқчилик палласи деҳқон оиласини кучириб далага олиб чиқибди ва чайла қуриб яшашибди. Бир кун деҳқоннинг хотини учоқда шўрва пишириб ўтирса катта бир илон келиб қозонга тушибди. Камбағалчилик эмасми, бечора хотин шўрвани тукиб ташлашга қўзи қиймабди. Шундай қилиб илон ҳам шўрва ичида обдон қайнаб улгач, деҳқоннинг хотини ичиб қурибди. Ичгани сайин қонида иссиқлик ва куч юғурётганини сезибди. Анча фурсат ўтгач оғир ётган боласига ҳам иччикибди. Эрталаб сахарда туриб не кўз билан курсаки, ўғли ўз оёғида тетик юрганмиш.

Мен бунақа воқеаларни кўп эшитганман. Шунинг учун ҳам инсонга она табиатдан кўра кучлироқ шифокор

бўлмаса керак деб ўйлайман. Кейинги пайтларда турли хил юқумли касалликлар кўпайди. Бу албатта экологиямизнинг ўзгариши туфайлидир. Яқинда бошимдан ўтган воқеадан сўнг мен она табиат бағрида усувчи шифобахш усимликлар қудратига яна бир қарра имон келтирдим. Ўғлим ёшлигида сариқ касалига чалинганди. Биз эътиборсизлик қилиб парҳезга риоя қилмагандик. Натижада унинг жигарида перроз бошланганини билдик. Шифокорлар бизга бу касалнинг энг яхши давоси сифатида шифобахш усимликлардан фойдаланишни тавсия этишди. Ўғлим 21 кун давомида мунтазам усимликлардан тайёрланган дорилардан ичиб халқ табobati қонунларига риоя қилди. Духтирлар қайта текширув ўтказганларида перроз жараёнининг тўхтаганининг гувоҳи бўлишди. Айни кунларда ўғлимнинг саломатлиги кўнгилдагидек.

Мухтарам ота-оналар! Са-

риқ касалининг бундай асоратини олдини олишга ҳаракат қилинг. Керак бўлса ушбу телефонга қўнғироқ қилинг: 23-10-86. Ёрдамимизни аямаймиз.

**ҲАЁТ
БЕШИГИСАН-
ОНА ТАБИАТ**

Биз она табиатнинг қўнидаги жуда кўп сир-синаотларни ушлаштирганмиз. Аммо ҳалигача очилмаган мўъжизалар жуда кўп. Баҳри-дилимизни очиб ўсгучи гуллар, чечаклар гиёҳларда қанчадан-қанча одамларнинг умри яшаётганлигини билармиканмиз? Ҳатто, бугунги кунда намуна қилиб курсатилаётган Хитой халқ тиббиёти ҳам бевосита ўт-уланлардан

олинаётган дорилардан кучлидир. Қадимда бобомиз Ибн Сино айтиб ўтганларидек, «Табиат сента яхшилик, саломатлик истайди. Беморликнинг сабаби-

ни узингдан изла».

Азиз болалар! Авваламбор барчамизга яхшилик истагучи она-табиатни кўз қорачигимиздек асрайлик. Қолаверса ундаги шифобахш ҳар бир гиёҳда яшаётган нажот бизнинг саломатлигимиз эканлигини тушунмоғимиз керак. Иложи борица мева шарбатлари, турли хил

сабзавотлардан тановвул қилиб турсак, шунча кам касалга чалинамиз. Айни кунларда грипп, минингит, астма касалликлар анча кенг тарқалган. Бу касалликларга қарши дори, уколлар ҳам мавжуд. Аммо бемаза қовунининг уруғидай болалаб кетган шахсий дорихоналарда сотиладиган турли ёрликдаги дори-дармонлар беморни тугал даволай олишга ким қафолат беради? Орқаворотдан ҳаттоки баъзи бир миш-мишлар ҳам юради. Эмишки, дориларнинг таркиби текширилганда мутлақо зарарли таъсирлар борлиги аниқланган. Шунинг учун ҳам энг яхшиси ва ишончлиси шифобахш усимликлардан фойдаланиш керак.

Азиз болалар! Биз кейинги суҳбатларимизда шифобахш усимликлар ва улардан фойдаланиш ҳақида тўхталамиз.

Мавлуда ИНОҒОМОВА

НАВРЎЗ СОВГАЛАРИ

Кўпчилик ўртоқларим Наврўз деганда фақат 21 Март куни бўладиган байрамни тушунади. Наврўз байрами дейилса, сумалак билан ҳалим пишириладиган кунни англайдилар.

Мен Наврўзни 21 мартдан 21 апрелгача давом этадиган улуг айём деб биламан. Бу даврда табиат уйғонади: ердан қор кетиб, майсалар, гуллар ўсиб чиқади.

Дарахтларнинг қишда кесак ранг бўлиб қолган танаси яшилланади. Бутқлар, шохлар куртаклар ёриб чиқиб, барра япроқлар ёзади. Чакқон ўрик дарахтлари гуллаб, чигитдек-чигитдек довучча тугади.

Қишда қийналган бемор одамлар тузалиб кетади. Майсаларни кўзларига суртиб "омонлик-омонлик, ҳеч кўрмайлик ёмонлик" дейдилар.

Далаларда тупрокдан ҳовур кўтарилади. Дехқонлар тракторлар билан ер хайдаб, экин экадилар. Боғбонлар дарахтларни қуриган шохлардан, бултурги хазонлардан тозалайди. Янги кўчатлар ўтказилади.

Наврўзнинг биринчи куни баҳорги тенг кунлик дейилади. Шу куни тун билан кун тенглашади. Айтмоқчи, мен шеърларини яхши кўрадиган шоир Абдулла Орипов ҳам 21 мартда туғилган дейишди. Бунга яқинда билдим.

Наврўзнинг биринчи куни Ўзбекистонимизда дам олиш куни, Байрам деб белгиланган. Шу куни бутун мамлакатимизда катта тантаналар бўлади. Томошаларнинг энг зўри пойтахтимиздаги Миллий боғда бўлади. Мен бу томошалар ҳақида ёзсам, гапим тугамайди. Яхши-си, уни бориб кўриш керак. Телевизордан яйраб томоша қилган мазза!

Дўстларимга битта эътирозим бор: Наврўзда халқимиз ҳар йили катта-катта совғалар олади. Яъни кўпгина қурилишлар битказилади. Мана шунисига борман. Мана шу қурилган иншоотлар энг катта байрамлик!

Мирхамид МИРОЛИМОВ,
Тошкент шаҳридаги
283-мактабнинг
5-синф ўқувчиси.

ҚУШЛАР ВА ГУЛЛАР БАЙРАМИ

Биология ўқитувчиси Холида опа Кўзиева бошчилигида 8-синфлараро гуллар ва қушлар оламига бағишланган мусобақа бўлиб ўтди. Унда шеър, ашула, ўйинлар бўлди. Бу тадбирга икки ҳафта мобайнида тайёрландик. 8-"в"-синфда Йўлчиева Малика "Табиатни муҳофаза қилинг" мавзуда деворий газета, альбомга қушлар расмини чизди. Миржалилова Умида, Икромова Мадиналар картон қопқоғозда ўрмоннинг кўринишини тасвирлашди. Орипова Гузал, Толипова Маҳмуда пластилиндан хўл мевалар, сабзавотлар ясаб саватчага солишди. Азимова Маъсуда, Саматова Фотималар мато ва пахталардан юмшоқ ўйинчоқлар - айиқча, йўлбарс тикиб келишди. Саидова Феруза полиэтилендан ясаган кучукча ҳаммани ўзига қаратди. Ўғил болаларнинг баъзилари эса ўзлари боқаётган қушларини олиб келишди. Мусобақада Маҳмуда, Маъмура, Малика, Нодира, Фотималар шеърлар айтишди. Дониёр қушлар табиати ҳақида сўзлаб берди. Зухра гулларни қаерда, қандай ўсишини таърифлади. Хайъат раиси, мактаб директори Тохир Саъдуллаев тўпланган балларни эшиттирди. 8-"А", "Б" синф ўқувчилари 20 балл, 8-"Б", "В"-синфлари 23 балл тўплашди. Уларнинг меҳнатларини намунали деб эълон қилинди.

Маъмура,
Тошкент, Собир Раҳимов
туманидаги 111-мактабнинг
8-синф ўқувчиси.

Тўрт йилми беш йилми бўлди. Менга адалар чиройли кўйлак-жемпер олиб келдилар. Опам синглим Дилноза иккала мизни узоқ, ҳафсала билан ясантирдилар. Кейин бизни адам Мустақиллик майдонида бўладиган Наврўз байрамига олиб бордилар. Майдон, кўчалар шунақанги безатилгандики! Ҳаммаёқда тумонат одам!

Ўшанда уйдан азонлаб чиққан эдик. Барибир байрамга кечроқ қолибмиз. Катта анҳор бўйида сайлга чиққан одамлар ёнида

ЭСИМДАН ЧИҚМАЙДИГАН БАЙРАМ

тўхтадик. Нега десангиз, байрам ана шу ердан ҳам аниқ-равшан кўринаркан.

Эсимда: осмонда уйдек-уйдек катта-катта шарлар учиб юрарди. Уларни кўриб кўлимиздаги чақалоқ синглим Нодирадек келадиган шарларим жуда кичкина кўриниб кетган...

Анҳор бўйида қатор савдо растаси бор экан. Уларни худди келинчакнинг уйига ўхшатиб чиройли

палаклар билан ясашиб кўйишибди. Ўша қатордаги бир ошпаз бизга ҳам музқаймоқ идишида сумалак берган...

Мени адам аввал ҳам кўп ўйнатган. Лекин эсимда қолган биринчи байрам ўша Наврўз бўлди. Кейин бу байрамда ҳар йили кўчага чиқишни одат қилдик. Икки-уч марта Наврўз тантаналарини телевизорда ҳам кўрдим. Улар Алишер

Навоий номидаги Миллий боғда ўтказиларди. Ҳар йилги Наврўз ўзича зўр бўларди. Бири биридан завқли. Бу йил адамиз билан ойижонимизни Наврўзга биз-синглим Дилноза иккимиз тақлиф қилармиз. Чунки байрам куни Алишер Навоий номидаги Катта театр олдидаги майдонда "Наврўз мушоираси"да биз ҳам шеър ўқирканмиз. Ҳа, бу йилги Наврўз олдингиларидан ҳам бошқача бўлади, тўғрими?

Гулноза
МУСАЖОНОВА.

ҲАММА МАМНУН

Мақтабимиз кутубхонаси турли мавзудаги китобларга бой. Ўқувчилар фанлар юзасидан олган билимларини кенгайтиришида кутубхонадаги хазинанинг салмоқли таъсири бўларди. Бунда айниқса, сеvimли кутубхоначимиз Зоҳида опа Нўъмонованинг хизмати катта.

Зоҳида опамизнинг ташаббуси билан тез-тез турли кечалар уюштирилади. Шу йилнинг ўзида "Қизиқарли физика", "Амалий математика", "Ҳисоб-китобни билган - ҳар ишда ғолиб" мавзула-

рида ўтказилган викториналар бизда чуқур таассурот қолдирди.

Яқинда мақтабимиз тил-адабиёт ўқитувчилари уюштирган Чўлпон ва Усмон Носир ижодида бағишланган адабий кеча жуда таъсирли чиқди. Чунки биз ўқувчилар улуг шоирларимиз ҳақида кутубхонада кўргазмага қўйилган китоблар, ойнома ва журналлардаги мақолалардан, хотиралардан ҳам кўп маълумотлар олдик.

Кутубхонамизнинг китоб жамғармаси бу қадар

ранг-баранг бўлишида ҳам Зоҳида опанинг ўзсири бор. Гап нимада, дейсизми? Зоҳида опанинг тақлифи билан кутубхонага аъзо бўлаётган ҳар бир ўқувчи унга биттадан яхши китоб совға қилади.

Бизда кутубхона-китоб-кутубхона дўстлиги ана шунақа яхши натижалар берапти. Сиз тарафда-чи, азиз тенгдошлар?

Зоҳида ЭРҒАШЕВА,
Фарғона вилояти
Ўзбекистон туманидаги
8-мактаб ўқувчиси,
"Ёш мухбирлар"
тўғараги аъзоси.

ДИҚҚАТ. ХУШЁР БЎЛИНГ, ЯИГИТЛАР:

КЕЛАЖАКАА ОИЛАНИ ҚИЗЛАР БОҚМОҚЧИ

Куни кеча нишонланган 8 Март байрами кунларида Вашингтонда бўлиб ўтган Халқаро меҳнат ташкилотининг вакили ўз маърузасида қизик рақамни келтирди. Ҳозир дунёдаги оилаларнинг 30 фоизининг асосий боқувчи-таъминотчиси аёллар экан!

Экспертларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, саноати тараққий этган мамлакатларда ишчан аёллар сони яшин тегизлигида ўсиб борапти экан. Яна ўн йилдан сўнг таъминотчи аёллар салмоғи оила бошликларини умумий миқдорининг 80 фоизига етиши башорат қилинмоқда. Бу ҳолат кимга ёқади, кимга йўқ.

Мухими, бизнинг халқимиз оила кўшида ОТА деган буюк зот туришига ўрганган... Демак, Сиз - бугунги 10-15 ёшлилар айлани куёв бўлиб, қирчиллаган даврингизда рўзғорга харажат учун Келин уй тўрида ёнбошлаб ... ҳам-ёнидан пул узатса-я?

Ҳай-ҳай! Ўзи сақласин-а!

Келинчак - гул, Сиз боғбон бўлишни истасангиз, ҳозирдан эсингизни йиғиб, илму хунар эгаллашга, ҳисоб-китоб, иқтисод билан жиддий шуғулланишга киришинг.

ПОКЛАНИШ ФАСЛИ

Баҳор фаслида жуда кўп байрамларни нишонлаймиз. Шулардан бири Наврўздир. Баҳор келиши билан ҳаммаёқ кўм-кўк бўлади. Майсалар ва гуллар очилади. Куёш заррин нурларини сочади. Бувиларимиз дошқозонларда сумалак, ҳалим каби тансиқ таомлар пиширишади.

Айтишларича, бобомиз Амир Темури душманларга қарши уруш қилаётганда Наврўз ойида урушни тўхатиб, душманларни дўстликка чақирганлар ва тинчлик ўрнатган эканлар.

Биз оила аъзоларимиз билан баҳор байрамини кўни-кўшнлар, ёру-биродарлар

даврасида нишонлаймиз. Биз ҳам ҳар йили ҳовлимизда сумалак қиламиз. Уйимизга сумалак билан бирга файз ҳам кириб келади. Бу йил ҳам яхши ниятлар билан уйда бугдой ундиряпмиз.

Наврўз кунларида анчадан бери кўришмаган қариндошларимизни йўқлаб борамиз. Ўзаро аразлашиб қолган тенгдошларимизни яраштириб қўйишга одатланганмиз. Кўнглимизни араз-ғаразлардан поклаймиз. Бировнинг дилини оғритадиган гап-сўзларни луғатимиздан ўчириб ташлаймиз.

Мўътабар ЯХЁЕВА.
219-мактабнинг 8"Б"-синф ўқувчиси.

БИНАФША БИЛАН ГАПЛАШТИМ КЕЛАДИ

Ҳовлимизда бир дона бинафша очилди. Бинафша шундай чиройли эдики, унга қараб тўймас эдим. Гули чиройли, барглари сип-силлик, нафис, ям-яшил. Мен бинафшанинг кулиб турганини ўз кўзим билан кўраман.

Бинафшани яхши кўраман. Ҳатто у билан гаплашгим келади. Бинафша менинг гапларимни эшитармикан-а?

ДИЛОВАР

Абу Райхон Беруний номли мактабнинг 2-синф ўқувчиси.

"НАВРЎЗ" ҒАМХЎРЛИГИ

"Наврўз" халқаро хайрия жамғармасидаги жонкуяр инсонлар жуда савобли ва хайрли ишлар қилишмоқда. Ҳар йили Наврўз ойи келганда, мен ўзим гувоҳи бўлган бир воқеа ёдимга тушади.

Ўша йили ҳам Наврўз арафаси эди. Улар маҳалламиздаги ночор, кўп болали, касалванд боқувчисини йўқотган оилаларга ёрдам беришганди. Ён қўшнимизнинг отаси вафот этиб, уч фарзанди етим қолганди. Улар рўзғордан ҳам аввал яшаш шароитлари оғирлигидан қийналишарди. Саховатли, бағри кенг инсонлар "Наврўз" жамғармасидан ўтказилган маблағдан қўшнимиз оиласига уй ва пул ажратиб бериш-

ган. Бу ҳимматга улардан ҳам кўпроқ маҳалламиз аҳли севинишган. Мана шундай бағри кенг, хайрли ишларга бош бўлган ва шундай савобли ишларни адо этаётган инсонларни қайта-қайта дуолар қилишганди. Қўшнимиз болаларининг худди отаси тирилиб келгандек қувончини кўриб биз ҳам севиниб кетгандик.

Мана шундай кўнгли яримларнинг кўнглини кўтариб, кекса ва ногиронлар ҳолидан хабар олиб, уларни қийналиб қолишларига йўл қўймаслик қатта савоб. Ўзлигини, ўз қадриятлари, урф-одатларини унутмайдиган халқ ва жамоалар яшовчи юртнинг келажаги обод ва фаровон бўлади. Инсонлари эса ҳеч ҳам кам бўлишмайди. Наврўз байрами шундай хайрли ва саховатли байрамдир.

Раҳмат сенга "Наврўз"!
Хуш келдинг, Наврўз!

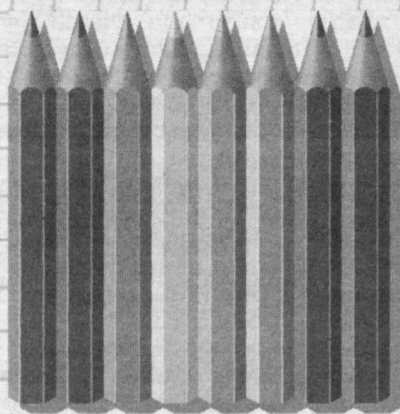
Ирода ТОЖИЕВА,
ёш мухбир.

Оддийгина тош -
Сумалакка бош.
Ғубор қолдирмас,
Қирмоч олдирмас.

Бизга ҳам яхши,
Ўқишнинг нақши
Имтиҳон пайти.
Ниятлар айтиб,
Кетамиз олиб,
Чўнтакка солиб.
Сумалакка бош -
Мўъжизали тош!

Малика.

САИД ОМОН ЧИЗГАН РАСМЛАРАА ЖОН БОРГА ЎХШАЙДИ

Ҳамма нарсани таърифлаш мумкин. Ҳар қандай одамнинг яхши-ёмон томонларини изоҳлаш мумкин.

Фақат... Суратга таъриф-тавсиф шарт эмас. Ёш рассомнинг истеъдоди, маҳорати ҳақида юз саҳифа чиройли гаплар ёзгандан кўра, у чизган уч-тўртта расмни кўрсатган маъқул. Биз ҳам Саид Омон тўғрисида мухтасар гапни айтиш учун у машқ қилган расмлардан тўрттасига ваколат бердик.

Бу расмлар ҳали бадий қиёмега етказилмаган чизмалар эканини сезиб турибсиз. Зеро, ораларингизда Саид

Омондан ҳам ўтказиб расм чизадиган мусавирлар бор. Ушбу саҳифамизни айнан ўшандай истеъдодли, тажрибали ёш рассомлар имтиҳонидан ўтказиш учун тайёрладик.

Нега дейсизми?

Гап бундай: Саид Омон умумий ўрта таълим мактабида ўқиркан. Унинг рассомликка қобилияти борлигини сезган ота-онаси ўғлининг ўқишини миллий хунармандчилик чуқур ўргатиладиган лицейга кўчиришибди. Бу ерда Саид Омон наққошлик сирларини иштиёқ билан ўрганаётир. Лекин...

Лекин Саид Омон "рассомлик кўлимдан келмас экан", деб чизган суратларини яшириб юрибди. Ўғлининг кўнглидаги иккиланишни сезган онаси

Муфарраҳхон бу қоралама расмлардан бир дас-тасини таҳририятимизга олиб келибдилар. "Ўғлим жавонга беркитиб юрган бу расмлар менга тинчлик бермаяпти, - дейди Она. - Худди уларнинг жони бору, менга гоҳ ўкрайиб қараётган, гоҳ ўксиниб қараётганга ўхшайверади... Расмлардаги ҳайвончаларнинг кўзларига қаролмайман. Улар нега ўғлим Омон бизни ташлаб юборди? - деб мендан домонгир бўлаётганга ўхшайверади..."

Расмдаги кўзлар!

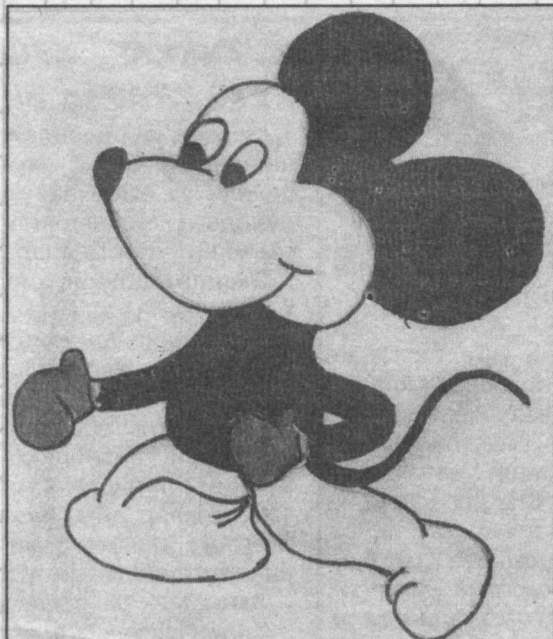
Дарвоқе, чиндан ҳам эндиgina Тошкент шаҳридаги, 326-лицей мактабининг 5-синфида ўқиётган ҳаваскорнинг оддий қора қаламидан тўкилган чизмалар эҳтимол ҳали мукамал

расмлар даражасига етмагандир. Бироқ уларнинг ҳаммасида кўз суратлари шу қадар жонли, шу қадар маънолики, боққан кишини бефарқ қолдирмайди. Бу кўзлар расмлардаги инсон ва ҳайвонларни жонлантириб юборганига тан бермай илож йўқ. Ва уларда турли характерлар мана ман деб қаба-риб турибди.

Ёш рассом дўстлар! Илк қарашдаёқ сезгандирсиз, Саид Омонда "рассомлик кўзи" борлиги чинми? У қаламини ташлаб қўйса, уволга ўхшайдими? Агар бунга ишонсангиз Саид Омонга хат ёзиб, маслаҳат беринг. Сизнинг ишончингиз иккиланиб турган қаламчада япроқ ундириб, унга қанот бахш этиши шубҳасиз.

Биз ҳам жиддий бўла оламиз.

Кичкина деманг бизни...

Янги манзиллар сари олға!

Ҳиндулар сардорига ўхшадими?

БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТГА ЭРИШИШ — УСТУВОР ВАЗИФА

ҚАНОТБАХШ РАҚАМЛАР:

1997 йилда аҳолининг муайян пул даромадлари жон бошига кўзда тутилганидан 10,5 фоиз ошди.

Якка меҳнат фаолиятдан тушган даромад улуши 2 мартадан ошқоққа кўпайди.

Ижтимоий-маданий тадбирларга ... давлат бюджетидан 123 миллиард сўм ёки барча бюджет харажатларининг қарийб 40 фоизи ажратилди. Шу жумладан, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича тадбирларнинг амалга оширилиши учун 30 миллиард сўм, соғлиқни сақлаш, газлаштириш, сув таъминоти ва ижтимоий таъминотнинг бошқа объектлари қурилиши

учун 34 миллиард сўм ажратилди.

64 минг ўқувчига мўлжалланган мактаблар, 1,5 минг беморга мўлжалланган шифоналар, бир сменада 11,7 минг кишини қабул қиладиган поликлиникалар қурилди.

4,9 минг километр газ тармоғи, 1,8 километр сув қувурлари тармоғи қурилиб ишга туширилди.

Қишлоқ жойларда 159 та қишлоқ тиббиёт пункти ишга туширилди.

16 ёшгача фарзанди бор оилаларга нафақа тўлаш учун 9,6 миллиард сўм ажратилди.

САБОҚБАХШ РАҚАМЛАР:

(Президент Ислам Каримовнинг Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йилда иқтисодий ислохотларни амалга ошириш якунлари ҳамда Ўзбекистон иқтисодиётини 1998 йилда ислох қилишнинг устувор йўналишларига бағишланган мажлисдаги маърузаси асосида)

Кўплаб корхоналарнинг молиявий аҳволи мураккаблигича қолмоқда:

✎ Зарар кўриб ишлаётган корхоналардаги вазият амалда ўзгармаяпти. 302 та корхона 1997 молия йилини 3,9 миллиард сўм зарар кўриб якунлади. Корхоналарнинг қарзи уларнинг ўз жамғармаларидан деярли икки барабар ошиб кетди.

✎ 1997 йилда 3096 та корхонанинг молиявий аҳволи таҳлил этилди. Хўжалик судлари томонидан 145 та корхона банкрот деб эълон қилинди, уларнинг 200 миллион сўмликдан зиёд мулки "ким ошди" савдосига кўйиб сотилди.

✎ 1998 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, муддати ўтказиб юборилган де-

биторлик қарзлари 50,2 миллиард сўмдан, кредиторлик қарзлари эса 80,3 миллиард сўмдан ошиб кетди. "Ўзбекнефтегаз" корпорацияси, "Ўзкимёсаноат" уюшмаси, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, "Ўзсувқурилиш" давлат концерни, "Ўзёнгилсаноат" уюшмаси ва бошқа тизимлардаги корхоналарнинг қарздорлик даражаси энг баланд бўлиб қолмоқда.

✎ 1998 йил 1 январь ҳолатига кўра 21,3 миллиард сўмлик маҳсулот сотилмай қолган. Шундан 5,4 миллиард сўмлик шартномада кўзда тутилмаган (демак, харидори йўқ! М.П.) маҳсулотлардир.

ИСТЕЪДОДЛИ БОЛАЛАР

ДИККАТИГА

Кўпгина истеъдодли ўқувчилар яхши билишади, ҳамма вилоятларда уларнинг ҳомийлари бор. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги қошидаги "Истеъдод" маркази ўзининг вилоятлардаги бўлимлари билан биргаликда истеъдодли ўқувчиларни аниқлаш, уларнинг илк асарлари ва ихтироларини қўллаб-қувватлаш, бундай нодир болаларнинг камолоти учун зарур шароитларни яратиш каби масалалар билан шуғулланади. Яқинда "Истеъдод"лик мутахассислар пойтахтимизда ташкил этилган 2 ҳафталик малака ошириш курсларида ўқиб қайтдилар. Энди жойлардаги истеъдодли болалар тақдирида яна янги саҳифалар очилиши муқаррар.

БИЛИМДОНЛАР - БИР ЁҚҚА "ҚЎЛИ ГУЛ"ЛАР БИР ЁҚҚА!

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси яқинда "Академик лицейлар ва касб-хунар коллежларини ташкил этиш ва уларнинг фаолиятини бошқариш тўғрисида" Қарор қабул қилди.

Бу муҳим ҳужжатда лицейлар ва коллежларни ташкил этиш, бошқариш, уларнинг моддий-маънавий асосларини яратишга дахлдор кўрсатмалар берилган, тадбирлар белгиланган.

Азиз ўқувчилар! Сиз умумтаълим мактабида ўқиб юрган кезларингизда ўз кучингизни синаб кўрдингиз: кимдир қайси бир фанни сув қилиб ичишга ўчлиги, бошқа бировнинг эса қўллари гул экани билинди. 9-синфни битирган ёшлар, марҳамат энди:

Билимдонлар - бир ёққа, "Қўли гул"лар бир ёққа!

Саҳифани
Музаффар ПИРМАТОВ
тайёрлаган.

Сиз қимматли қоғозлар нималигини яхши биласиз. Уйингиздаги жовон ғаладонида заём (облигация) ва акцияларни кўргансиз. Уларни ҳар гал кўрганда нега бу қоғозларни сақлаяпмиз? Агар чиндан ҳам қимматли бўлса, улар нега бир жойда чанглаб ётибдйкин, деб ўйлагансиз ҳам!

Бугун уйингиздаги ана шу тилсим сирини Сизни шипшитиб кўймоқчимиз: акцияларингиз

"ОЛАРДА - КИРАР ЖОНИМ, БЕРАРАДА - ЧИҚАР ЖОНИМ..."

куруқ қоғозга айланиб қолишида бу қоғозларни ота-онангизга сотган алдоқчи тоғалар айбдор.

Улар - кимлар? Бу гапда турмаган тоғаларнинг кўпчилиги - давлат корхонасини сотиб олиб хиссадорлик жамиятига айлантириб олган раҳбарчалар! Улар мулк ҳаммамизга тегишли бўла-

ди, деб харажатни бутун жамоа аъзоларидан пул йиғиб, тўпланган маблағ эвазига корхонани сотиб олишган. Корхона хусусийлашгач, келтираётган даромадни тақсимлаш чоғида эса хиссадорларни "унутиб" қўйганлар...

Бундай ҳаёли қочган кишилар энди хушига келадиган бўлди: Прези-

дентимиз "Фонд бозорини янада ривожлантириш ҳамда давлат мулки негизда ташкил этилган акциядорлик жамиятларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида" Фармон қабул қилди. Фармон маъзини чаққан хиссадорлик жамиятлари раҳбарлари тез кунларда жавонингизда ётган акциялар ортидан келаётган даромаддан Сизларнинг улушингизни тўлаб бериши шубҳасиз. Акс ҳолда...

ҚЎЛ - ҚЎЛНИ ТАНИЙДИ!

Қишлоқ аҳолиси тўғри йўл тутади: деҳқон етиштирган пахтаси пулини беришни жамоа хўжалиги раисидан талаб қилади. Боғ тўла шигил-шигил меваларини заводга йўллаган боғбон ҳам унинг ҳақини тўлашини кутиб йиллаб раис оғзини пойлайди. Ипак кўртига уйи тўрини бўшатиб берган қайси пиллакор тола пулини ўша йили олибди, дейсиз!

Бу тафсилотни истаганча давом эттириш мумкин. Раис буваларнинг эса ҳамма соҳага ва ҳаммага жавоби битта: "Завод ҳали маҳсулот пулини тўлагани йўқ!". Йилда шу бир хил жавобни эшитаверган меҳнаткашлар бу ҳолатни одатий ҳол, қоида экан деб кўникиб ҳам қолишди.

Лекин, болалар... Ҳа, сиз азизлар бунга тушунишни ҳеч истамадингиз: "Нега заводлар меваларни, сабзавотларни, олтин пахтани, қумуш пиллани таппа-таппа бепул олиб кетавераркин? Йў-е, раҳбар нега шунча бойликни хўжалик машиналарида заводларга текиндан-текин жўнатавераркин? Нима учун заводдагилар олган бойликларнинг

ҳақини ҳеч йўқса бир ойда бир мартадан қилиб турмайди? Раис бува нега бизни ўйламас экан?" Сизнинг мурғак қалбингиз ана шундай саволлар билан тўлиб-тошарди. Лекин юрак ютиб, тагин ота-онангиз юзига оёқ қўйиб бу сўроқларни раис (умуман бошликлар) бўйига зинҳор илмасдингиз...

Мана, ҳамма нарсанинг ҳам вақти-соати бор деганлари рост экан. Улкан муаммолар билан банд юртбошимиз Сизнинг жажжи юрагингиз сада-ларини эшитдилар. Саволларингизнинг яхлит жавоби тарзида янги Фармон қабул қилинди. У "Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий ночорлиги ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида" деб номланган. Фармонда, жумладан шундай сўзлар бор:

"... қатор хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларининг масъулиятсизлиги, ташаббуссизлиги, боқимандалик кайфияти, корхоналарнинг шартнома мажбуриятларини бузиши уларни иқтисодий ночорлик ва банкротликка олиб келмоқда".

"... мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш, шартномаларнинг ўз вақтида тузилиши ва уларда белгиланган мажбуриятларнинг лозим даражада бажарилишини таъминлаш мақсадида" 1998 йилнинг 4 март куни қабул қилинган бу Фармонда корхона ва хўжалик раҳбарларига жумладан мана бундай мажбуриятлар юклатилди:

Корхона ва хўжалик раҳбарларига:

* Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар хўжалик судлари:

хўжалик низоларини кўриш жараёнида жиноят аломатлари аниқланган ҳолларда хўжалик юритув-

чи субъектлар мансабдор шахсларига нисбатан жиноят ишлари кўзғатсин;

* иқтисодий ҳуқуқбузарликларни содир қилган шахсларга нисбатан маъмурий жавобгарлик чоралари қўллансин;

* хўжалик юритувчи субъектга етказилган мулк қарар айбдор мансабдор шахслар ҳисобидан қоплансин;

* пул маблағлари ва бошқа мулкдан оқилона фойдаланмаслик, тўлов интизомини бузганлик, шартнома мажбуриятларини бажармаслик ва корхоналарни банкротлик даражасига олиб келганлик учун хўжалик юритувчи субъектларнинг раҳбарларини ва бошқа ходимларни эгаллаб турган лавозимидан озод этишга қадар бўлган интизомий жавобгарликка тортиш ҳақида тегишли органларга тақдимномалар киритсин.

Болалар! Корхоналар, хўжаликларнинг яқин келажакда бўлажак раҳбарлари! Аввало юқоридаги талабларнинг маъзини чақинг. Оилангиз ҳақини ундиришга бу муҳим ҳужжатни қурол қилинг. Ва Сизни, ота-онангизни ишлатиб, ҳақини ўз вақтида ундириб бермаётган "тоғалар"ни ҳам бу Фармон билан яхшироқ таништиринг!

Энг муҳими, яқин келажақда ўзингиз бошқарадиган хўжаликнинг барча қирим-чиқимларини жой-жойига қўйишга, корхонани гуллаб-яшнашга ходимларингизнинг меҳнат ҳақини ўз вақтида ундириб бера оладиган раҳбар бўлишга тайёрланг.

Сизки деҳқон, боғбон ёки ишчи яратган маҳсулотни қўлингиз билан ўзгаларга тутдингизми, унинг ҳақини ҳам ўз қўлингиз билан олиб бериш масъулиятини ҳис этинг. Ҳа, қўл-қўлни танийди.

Биз бошимиз узра ҳар хил тезликда учиб ўтаётган самолёт, вертолётларни кўп кузатганмиз. Улар бир зумда анчагина масофани босиб ўтади. Лекин уларданда тез парвоз қиладиган техника бор. Бу - ракета.

Ракета учувчи техникалар ичида энг катта тезлик билан учади. Унга ер атмосферасидан чиқиб кетиши учун жуда катта миқдорда энергия керак бўлади. Ракетанинг иссиқлик печида ёнаётган иссиқ газлар орқа қисмидан (сопласидан) реактив тезликда чиқади. Бунинг натижасида ракетани олдинга итарувчи куч пайдо бўлади.

Ер атрофи орбитасига чиқиш учун бир вақтнинг ўзида иккита ракетадан фойдаланилади. Корабль космосга чиққанида ракета узатувчилар ва асосий иссиқлик баки ундан узилиб, ерга қайтиб тушади.

РАКЕТАЛАР ҚАНДАЙ УЧАДИ?

"Спейс Шаттл" қурилмаси орбитага йўлдошлар учиради. Бу ер йўлдошларида турли илмий тадқиқот ишлари олиб борилади. Йўлдош ерга ҳудди самолётлардек қўнади.

Йўлдош деб ер атрофида айланидиган барча жисмларга айтилади. Масалан Ой. У ҳам ернинг йўлдоши. Шунингдек, ер орбита-

сига чиқадиган космик аппаратлар ҳам ернинг йўлдоши бўлади. Сунъий ер йўлдошлари сайёрамиздан турли узоқликларда жойлашган бўлиши мумкин. Йўлдошлар дунёвий телефон, телевизион алоқалар мужадан узатиб туради.

Астрономик йўлдошлар ерга юлдузлар ва ўзга сайёралар, метеорологик йўлдошлар эса об-ҳаво ҳақида маълумотлар беради.

Мана шу биз яшаб турган, тоғутошлар, поёнсиз чўлу-биёбонлар, океану-денгизлари бор она-заминимиз ҳам қуёш системасига киради. Еримиз қуёш астротида айланивчи 9 сайёранинг бири. Айни кунгача олинган илмий далилларга асосланадиган бўлсак, ер - инсон ҳаётининг асосий омилларидан бўлмиш - ҳаво, сув ва иссиқлиги бор ягона планета. Ер атмосфераси уни жуда исиб кетиши ё совуб кетишидан сақлайди.

Биз ҳам мана шу имкониятлари чексиз сайёрамизни турли кўнгилсизликлардан асрашимиз, яшаш бахти-имкониятини қўлдан бой бермай, сайёрамиз омонлиги учун курашишимиз керак.

ҲАРАКАТДА - БАРАКАТ

Бой бўлиш учун қайси соҳа эгаси бўлишнинг унчалик аҳамияти йўқ. Энг муҳими ўз касбини севиш, унга меҳр қўйиб ишлаш лозим. Сиз ёш иқтисодчиларга маълум бўлса керак, ҳар бир газетада чоп қилинган мақола, ёзилган шеър, яратилган фильмлар, актёр, актрисаларга машошдан ташқари ҳақ (гонорар) берилади. Бу борада ҳам Голливуднинг энг машҳур санъаткорлари олдинда. Мана ишонмасангиз, қуйидаги биргина фильмлари учун олган ҳақларига бир назар ташланг.

1. **Жина Дэвис** - "Соқов" фильмидаги роли учун - 4 млн. доллар;
2. **Шерон Стоун** - "Асосий туйғу"даги бош ролига - 10,5 млн. доллар;
3. **Жоди Фостер** - "Дайди" фильмига - 8 млн. доллар;
4. **Вупи Голдберг** - "Бўш келма, опа" комедиясига 10,5 млн. доллар;
5. **Жулия Робертс** - "Пеликан иши" номли детектив фильми учун 16 млн. доллар олган.

ОҚ НОН

Қиш вақтларида булочка, тешик қулча, оқ нонни камроқ еган маъқул. Чунки, оқ нон, макарон, шакар билан шоколад танадаги В дармондори (витамин)ни ўлдиради. Бу одамда тажаник, асабийлашиш, каби салбий хусусиятларни пайдо қиладди. Сувни бўлса қишда ҳам ёздагидек кўп-кўп ичаверинг. Чунки хонадондаги хароратда одам вужудидаги суюқлик қишда тез буғланади ва терини қуруқшатиб қўяди. Натижада одам тез чарчайди, боши оғрийди. Шунинг учун ҳам сувхўрларга ёзу-қиш бир хил. Оқ нонпарастларга эса жиддий маслаҳатимиз шу: салқин, совуқ ва умуман, мева-чева кам истеъмол қилинадиган кезларда нафсингизни тийганингиз маъқул.

Оқ нонни қора нондан бошқа жойда сақлаш керак. Чунки, улар ёнма-ён турса таъмини йўқотади. Агар нон турадиган идишга олма ё арчилган қартишқа ва ёки жиндек туз ташлаб қўйилса, нон тез қотмайди.

Нонидиш остига бир парча целлофан қўйиб, унинг тагига ванилин сеппиб қўйилса, ноннинг мазаси яхши сакланади. Мабодо уйдаги нон қотиб қолган бўлса, уни човлига солинг-да, устидан сочикқа ўраб 10 минут тоғорачада қайнаётган сув устида тутиб туринг. Шунда у янгидек юмшоқ бўлиб қолади.

Оқ нонни тешикли пластмасса идишда ёки целлофан халтада сақлаган маъқул. Нонни газетага ўраманг. Қуриган оқ нон бўлаклари чой билан, озроқ туз сеппиб қуритилган қора нон кесмалари шўрва билан яхши кетади.

Ҳа, ноннинг ушоғи ҳам - нон. Уни яхши асрашга, қуриган ушоғига истеъмол қилишга болалиқдан ўрганинг. Ана ушандагина ҳеч вақт хор бўлмайсиз.

ЖАВОҲИРОТ САНАФИ

* Одамлар орасида чақимчилик ва бўхтон гапларни тарқатишдан сақланинглар.

* Эр кишининг гапи унинг дўст ё душманлигига далил бўла олади.

АКА-УКА ВА ОПА-СИНГИЛЛАРНИНГ БУРЧЛАРИ

Ака-ука ва опа-сингиллар оиланинг ажралмас бўлаклари бўлиб, улар ўртасида ҳеч қачон низо ва адоват бўлмаслиги керак. Уларнинг қизиқиш ва интилишлари бир хил тусда бўлиши лозим. Биродар ва сингиллар ўртасида ҳақиқий меҳр-оқибат, ўзаро иззат-ҳурмат бўлса, албатта, оила мустаҳкам ва соғлом бўлади.

Акалар укаларга опалар эса сингилларга нисбатан ота-оналардек муносабатда бўлиб, ўзларини намунали кўрсатишлари зарур. Кичиклар катталарни мураббийлари ўрнида кўриб, ўз ота-оналарига қандай бўлса, уларга нисбатан худди шундай иззат-ҳурматда ва итоатда бўлишлари керак.

БИЛАСИЗМИ?

Астрономлар юлдузларга қараганларида, уларни миллион йиллар олдин қандай бўлганлигини кўрадилар. Бу юлдузларнинг баъзилари эҳтимол

йўқ бўлиб кетган бўлиши мумкин. Юлдуз ёғдуси эса Ерга масофа узоқлигидан энди етиб келаётган бўлиши ҳам эҳтимолдан холи эмас.

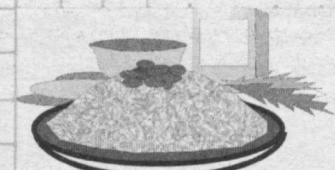
Қўли ширин бекача

КЎК СОМСА

Кўк сомса тайёрлаш учун ялпиз, жағ-жағ, отқулоқ, ёш беда барглари теририб, яхшилаб ювилади. Булар майда қилиб тўғралиб, туз сеппиб тиндириб қўйилади. Сўнг масаллик ёғда енгилгина қовурилади. Каттиқ пиширилган тухум майда тўғралиб, қўшиб юборилса қийма тотли бўлади. Сомса газ духовкасида ёки тандирга ёпиб пиширилади.

КЎК ОШИ

Кўк ошига шовул ва исмалок солинади. Шовулни ювиб ўз селига дамлаб қўйилади, исмалокни эса сувда бир оз пишириб олсангиз, табиий ранги сақланиб қолади. Бу ошқуларни гўшт қиймалагичдан

ўтказиб, қайнаб турган шўрвага майда тўғралган бош пиёз, кўк пиёз, петрушка, мурч, лавр япроқ, туз қўшиб қайнатилади, сўнг қовурилган ун билан аралаштирилади, 10-15 дақиқа давомида милдиратиб пиширилади. Дастурхонга тортишда ликопчага солиниб, устига қаймоқ, ошқуқ ва сувда пиширилган тухумни икки бўлиб қўйилади.

ЧИНГАЧТУК АВЛОЛАРИ

Ҳиндулар (индеецлар) ҳақидаги фильмларни борчамиз зўр қизиқиш билан кўрамиз. Уларнинг мард ва жасурлиги, довураклиги, ватанпарварликлари қўйил қоламиз. Кўпчилигимиз улар ҳақидаги фильмларни кўриб бўлиб, дарҳол "индеецларни" ўқ-камонларини ва бошқа қуролларини ясаб, ишлатишга киришамиз. Қаҳрамонлар ҳаракатига тақлид қилган пайтларимиз кўп бўлган ва ўйлаганимиз ўзи хиндулар ким? Қерда яшашади? Ҳозирда борми?

Ҳиндуларнинг кўп қабилалари шимолий америкада яшаган. Янги дунёни кашф қилган европалар бир чеккадан хиндуларни қира бошлаган. XIX аср бошларида қарам қилинган хиндулар оқ танлиларнинг ерлари, далалари, фермаларида ишлаган. Хиндуларни қизил танлилар ҳам дейишади. Бу танлилар уларга машҳур сайёх

Христофор Колумб берган. Ўзингизга маълумки у бундан 500 йил муқаддам Испаниядан Хиндистонга янги сув йўли топиш мақсадида денгиз саёҳатига чиқади. Хиндистонга йўл олган сайёх ўзи билмаган ҳолда Америка қирғоқларига келади. Дуч келган ерлик тўб аҳолини қизил-жигарранг терили эканлигини кўриб ва булар хиндулар қизил танлилар-ку деган.

Хиндулар асосан овчилик билан шугулланишган. Кўпроқ улар кўтослар тўдасига ҳужум қилишган. Ов вақтида устиларига кўтос териларини ёпишиб олишган. Бу фақатгина ҳайвонларни қўчмасликка хизмат қилмаган, балки йирткичлар одам исини билиб қолмасликлари учун ҳам шундай қилинган.

Бугунги кунда хиндулар қадимги аجدодлари турмуш тарзини давом эттиришмоқда. Бошқалари эса оддий америкаликлар қатори ҳаёт кечиришади.

БҮРЖ - НИМА ЎЗИ?

“Берилган суратдаги 2- ва 3-айланалар орасига чизилган белгилар ҳақида газетамизнинг навбатдаги сонларидан бирида батафсил маълумот берамиз”.

“Ёш иқтисодчи”, 2-сон (10 январь).

“Коинотда беҳисоб юлдузлар туркумлари мавжуд.”

“Ёш иқтисодчи”, 18-19 сон (10 март)

Айниқса сўнги йилларда турли нашрларда “Мунажжим башорати” рукнида маълумотномалар бериб борилаёпти.

“Мунажжим” сўзи илми нужум (юлдузлар илми) билан шуғулланувчи киши деган маънони англатишини яхши биласиз. Ана шу маълумотларда учрайдиган юлдуз туркумлари номлари, яъни буржларни баъзи болалар мучал тизимидаги номлар билан адаштириб юборадилар. Бунга сабаб:

а) Кўй, Сигир, Йўлбарс (Арслон), Балиқ каби номлар буржда ҳам, мучалда ҳам учраши;

б) Ҳар иккала тизим ҳам 21 мартдан бошланишидир. Келинг, бугунги озгина бўш фурсатингизни мана шу фарқни билиб олишга сарфланг:

1. Бир мучал цикли 12 йилдан иборат.
2. Бурж эса 12 ойни ўз ичига олади.

МУЧАЛ ЙИЛЛАРИ ВА НОМЛАРИ

1.	Сичқон	1984	1996
2.	Сигир	1985	1997
3.	Йўлбарс	1986	1998
4.	Куён	1987	1999
5.	Балиқ	1988	2000
6.	Илон	1989	2001
7.	От	1990	2002
8.	Кўй	1991	2003
9.	Маймун	1992	2004
10.	Товуқ	1993	2005
11.	Ит	1994	2006
12.	Тўнғиз	1995	2007

БҮРЖ ВА УЛАРНИНГ МЕЛОДИЙДАГИ ДАВРИ

1.	Кўй	21 март - 19 апрель
2.	Сигир	20 апрель - 20 май
3.	Эгизак қиз	21 май - 21 июнь
4.	Қисқичбақа	22 июнь - 22 июль
5.	Арслон	23 июль - 23 август
6.	Бошоқ	24 август - 22 сентябрь
7.	Тарозу	23 сентябрь - 22 октябрь
8.	Чаён	23 октябрь - 21 ноябрь
9.	Ёй	22 ноябрь - 21 декабрь
10.	Тоғ эчкиси	22 декабрь - 19 январь
11.	Қовға	20 январь - 18 февраль
12.	Балиқ	19 февраль - 20 март

Буржларнинг мелодийдаги даври саналари ҳозир Сиз-биз амал қилаётган тақвимдаги ойлари кунларига ўхшаб 30 ва 31 кунданга тўғри келмаётганини сездингиз. Рост, чиндан ҳам шундай. Буржлар шамсий йил ойлари даври билан мослашган. Шамсий йил ойлари эса бири 29, бири 30 кундан иборат. (Бу ҳақда газетамизнинг навбатдаги сонларидан бирида батафсилроқ маълумот берамиз).

Буржлар - зодиак, яъни Қуёшнинг осмон куббасидаги ҳаракат йўлига жойлашган юлдуз туркумлари. Улар 12 тўп. Бу ҳар бир туркумнинг жисмларини юқорида билиб олдингиз.

Улар астрологлар томонидан мана бундай шартли тимсоллар билан белгиланган:

- Кўй -
- Сигир -
- Эгизаклар -
- Қисқичбақа -
- Арслон -
- Бошоқ -
- Тарозу -
- Чаён -
- Ёй -
- Тоғ эчкиси -
- Қовға -
- Балиқ -

Демак, айрим номлари ўхшаш бўлса-да, ҳар иккаласи ҳам тизим ҳам 21 мартдан бошланса-да, мучал бошқа тушунча, бурж бошқа тушунча экан. Шунинг учун мучали таъбирини билишга қизиққан одам ҳаётининг асосий белгиларини “Тақдирнома”ларни ўқиб билиши керак. Қайси бурж (юлдуз туркуми) остида таваллуд топганига қараб (яъни туғилган ой, куни асосида) ўша белги ёки номга берилган воқеа, ҳодисаларга башоратларни “Мунажжим башорати”га қараб тахмин қилиш мумкин.

Маълумки, бундай башоратларда ҳар ҳафта, ҳатто ҳар бир кун ўзига хос талқин этилади.

Таҳририятдан:

Азиз синчков дўстларим! Кузатиб, кўриб-билиб турибсиз: баъзи мақолаларда муаммоли масалалар ҳақида сўз очиб, атайин унинг ечимини иншо этма-ямиз. Жумбоқли ўйинлар, топшириқлар ҳавола қилиб уларнинг жавобини топишни ўзингизга қолдирапмиз. Ақлни чархлайдиган маълумот-ахборотларни эса осонидан мураккабига томон секин-аста алмаштириб бораётганимиз ҳам сир эмас.

Агар уларни ўзлаштириб олаётган, ечимини излаётган, жавобини топаётган бўлсангиз бу сизнинг ютуғингиз. Бизнинг асл мақсадимиз ҳам шу. Шу баҳонада билимингиз чуқурлашиб бораётгани, дунёқарашингиз кенгаяётгани - аввало ўзингиз учун бебаҳо бойлик. Демак, келажак

ҳаётингиз, фаолиятингиз учун мустаҳкам пойдевор қўймоқдасиз.

Биз муштарийларимиз орасида сиздек билагон, топагон ва билимдон йигит-қизлар кўплигига ишонамиз. Лекин... ваъда ижроси билан деган гап бор. Шу сабабдан уч ойда 2 марта газетамизнинг ўтган сонларида босилган мақолаларни тўлдирадиган мақоллар, жумбоқлар, саволлар, айниқса берилган тест саволларининг тўғри жавобларини эълон қилиб боришга аҳд қилдик. Қани, газетамиз таҳламини ва-рақлаб, бир эслаб кўрингчи, Сиз қандай ўйлаган эдингиз?

“БИЛИМИНГИЗНИ ЎЗИНГИЗ БИР СИНАБ КЎРИНГ-ЧИ ТАБИАТНИ ЯХШИ БИЛАРМИКИНСИЗ?” САВОЛЛАРИГА ЖАВОБЛАР:

(“Ёш иқтисодчи”, 18-19-сон, 10 март, 8-бет)

- а) Ёмғир майда сув томчиларидан таркиб топади. Юксакдаги патбулутлар эса муз заррачаларидан иборат;
- б) Ер юзида ҳамма сув доим бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга ўтиб туради;
- в) Ҳа. Нафас чиқарганимизда сув буглари ҳам бор бўлади. Бунинг совуқ вақтда одамнинг оғзи-бурнидан буг таралаётганидан ҳам билса бўлади;
- г) Нотўғри. Дарёлар доим тоғларда яралиб, пастга қараб оқади.
- д) “0” градусда сув музлаб қолади;
- е) Йўқ. Сув электрстанциялари (ГЭСлар) фақат тоғлик жойларда қурилади.
- ё) Ҳа. Суви ифлосланган дарёдан тутилган балиқ одамни захарлайди.
- ж) Дарё тез оқади. Музлик эса, бир кунда 2 см силжиши мумкин.

ТЕСТ ЖАВОБЛАРИ

ТАБИАТ ВА ЭКОЛОГИЯГА ОИД:

(“Ёш иқтисодчи”, 18-19-сон, 10 март, 8-бет)

1. 21 кун; 2. б); 3. Темза сининг тоғликдан турли дарёси (346 км); 4. Тўрт қоялар-остоналар мавжуд кеча-кундуз; 5. Катта Канъон, умуман у шаршара қисмида бўлиниб-бўлиниб оқадиган қисми; 6. Бу тест жавоблари орасида - Скандинавияда.

ҲАЙВОНЛАР ОЛАМИ ЮЗАСИДАН:

Улар қаерда яшайди?

- Йўлбарс - Ҳиндистон; - Макока маймуни - Япония;
- Жирафа - Африка; - Пингвин - Антарктида;

“ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР” ТЕСТ САВОЛЛАРИНИНГ ТЎҒРИ ЖАВОБЛАРИ:

(13-14-сон, 24 февраль, 11-бет)

1. а), б), в); 7. а), б);
2. а), б), в); 8. а), б), в), г);
3. а), б); 9. б);
4. в); 10. а);
5. а), б), в), г); 11. а), б), в), г);
6. а), б), в), г); 12. б);

САМОЛЁТЛАР ШИФОХОНАСИ

Кенг майдонлардаги экинларни етиштирилишида қанотли дўстлар деҳқонларнинг ороми жони! Ниҳолларни озиклантириш, парваришлаш, турли хашаротларга қарши курашда АН-2 русумли самолётларга тенг келадигани йўқ.

Яқинда “Ўзбекистон ҳаво йўллари” миллий авиакомпаниясининг Тошкент авиаремонт заводи билан нуқсуслик мутахассислар ҳамкорлигида янги “самолётлар шифохонаси” ишга туширилди.

Жиддий таъмирга муҳтож ва учиб

муддатини ўтаган бундай кумушқанот дастёрлар сони Қорақалпоғистоннинг ўзида 40 тадан ортиқ. Таъмирловчилар қизғин ишга киришиб кетишди. Улар тузатган бу “бемор дўстлар” шу йилги экин мавсумида Чимбой, Тахтакўпир, Қораўзан каби аҳолиси

сийрак ҳудудларда шоли экиш, минерал ўғитлар сепиш ишларини бажариш учун қанот қоқмоқда.

Келажакда бу ерда соғломлашиб, куч йиғиб чиқадиган деҳқон дўстлари қўшни Туркменистон ва Қозоғистон далаларини ҳам ўз қаноти остига олиши аниқ.

ЭЙПИН КОЛЛИНЗ ХОНИМ - КОСМИК КЕМАНИНГ БИРИНЧИ АЁЛ КОМАНДИРИ

Халқаро хотин-қизлар байрами арафасида АҚШ президенти Билл Клинтон подполковник Эйпин Коллинз хонимни "Шаттл" космик кемасининг командири этиб тайинлади.

Бу қарор анъанавий байрам совғаси эмас. Эйпин хоним шу чоққача космосда 400 соатдан ортиқ вақт парвоз қилган. Турли мураккаб илмий ва техник кузатишлар олиб борган. Эйпин болалик чоғларида кўкка учишни орзу қиларди. У самолётларнинг учишини, аэропортга кўнишини завқ билан кузатарди. Учиб бораётган самолётнинг овозидан унинг қайси русумдаги самолёт эканини аниқлашга ҳаракат қиларди.

Нью-Йорк штатининг Эльмира шаҳрида туғилган Эйпин ўсмирлик давридаёқ бошқа тенгдошлари сингари ишлаб пул топишга киришди. Чунки учувчиликка ўқиш учун катта пул зарурлигини яхши биларди, бу қизалоқ.

У 19 ёшга етганида ўз меҳнати билан топган пули машина сотиб олиш ва учувчиликка ўқишга киришига етди. Айни вақтда у Корнинг шаҳридаги коллежда фанларни, хусусан математикани чуқур ўзлаштириб олишга ҳам улгурди - коллежни 2 йилда ўқиб битиргач, заҳирадаги офицер сифатида Эйпинга Саракузк университетида математика ва иқтисодиётни ўрганиши учун махсус стипендия ажратдилар. 1976 йили, яъни олий ҳарбий хизматда қатнашган биринчи аёл учувчи Эйпинни мана шу хизматга ишга қабул қилдилар.

1978 йили у университетни аъло битирди ва шундан буён ҳарбий ташкилотларда инструктор, командир вазифаларида ишлади.

Подполковник Коллинз 1995 йили Американинг "Шаттл" кемаси билан Россиянинг "Мир" космик кемаларини туташтириш жараёнида алоҳида маҳорат кўрсатди. Кейинроқ у "Шаттл" ва "Мир"нинг 6-мarta туташтирилишида ҳам иштирок этган.

Эйпин Коллинз 30 хил самолётда, жами 4700 соат бўлиб, 6,5 миллион миль йўл босган ва Ер атрофини 274 марта айланиб чиққан. Биринчи аёл командир бошлиқ "Колумбия" кемаси 1998 йилнинг декабрь ойида кўкка парвоз этиши режалаштирилган.

Математика ва техника фанлари доктори, 42 ёшли подполковник Эйпин Коллинз бошқарадиган улкан кема энг сезгир астрономнинг телескопини орбитага олиб чиқади ва Коинотдаги барча нурланишлар жараёнини мукамал ўрганиб тушади.

ДУНЁ ДАРЧАЧИ

10

ЁШ ИҚТИСОДЧИ
YOSH IQTISODCHI 20-21-сонлар. 17 март, 1998 йил

БАЛАНД ТОҒЛАР БАҒРИДА ЮРАГИ КАТТА ОДАМЛАР ЯШАЙДИ!

Тоққа кўтарилганингиз сайин ҳаво совуқлашиб боради. У ерларда ўсимликлар ҳам сийрак. Юксак чўққиларда, ёнбағирларда эса яшил оламнинг изи ҳам кўринмайди. Хайвонлардан бўлса, қўй ёки чидайди холос бундай ҳавога.

Унинг устига, қайси баландга кўтарилсангиз ҳаводаги кислород ҳам

шунчалик камаяверади. Кечуа номли ҳиндулар қабиласи эса Жанубий Американинг 3650 метр баландликдаги Анда тоғлари орасида яшайди.

Маълум бўлишича, Кечуа қабиласи одамларининг юраги билан ўпкаси текисликда истиқомат қилувчи кишиларникидан хийла катта экан. Худди

шунинг учун ҳам уларнинг вужудида қон айланиши анча тез бўларкан. Қон тез айлангани, бу - организм кўпроқ кислород олди дегани!

Ҳа, юракнинг садоқати-га тап бермай илож йўқ!

Ўзимизнинг тоғликлар орасида мард, жасур, жангари инсонлар кўп учрашининг боиси ҳам балки шундандир.

ДАРАХТДА ЯШАЙДИГАН ҲАЙВОНЛАР

Ўрмонда яшайдиган ҳайвонларнинг кўп қисмида ғайритабиий одам бор. У ҳам бўлса - ҳайвонлар ё учишни билишади ё дарахтларга чиқа олади.

Ўргимчаксимон маймун эгилувчан думи билан дарахт шохларига чирмашиб олади.

Тўтиқушнинг калта ва кенг қанотлари қалин дарахтзор шохлари орасида бемалол учишига ёрдам беради.

Ҳамма жойда ҳозир нозир бўладиган мартинка лақабли маймуннинг катта панжалари ҳар қандай ноқулай ҳолатда ҳам жонига оро киради. Уни дарахтларнинг исталган қисмида учратиш мумкин.

Тест ва саволлар

БУГУНЧА БУ БОРАДА ЎЗИНГИЗ ЎЗИНГИЗГА ИМТИҲОН ТОПШИРИБ КЎРИНГ-ЧИ, ДУНЁ СИЁСИЙ ХАРИТАСИНИ ЯХШИ БИЛАРМИКИНСИЗ?

1. Қуйидаги шаҳарлардан қайси бири пойтахт эмас:

а) Рим; б) Париж; в) Вашингтон; г) Санкт-Петербург.

2. Мана шу шаҳарлардан қайси бири аввал пайдо бўлган?

а) Рим; б) Лос-Анжелес; г) Самарқанд.

3. Кишлоқ одамлари шаҳарга нима сотиб олиш учун келишади?

а) нон; б) газета, китоб; в) кийим-кечак.

4. Чуст шаҳри қайси вилоят ҳудудида?

а) Сурхондарё; б) Наманган; в) Жиззах.

5. Ўзбекистонимиздаги қайси шаҳарлар туманлардан иборат?

а) Андижон; б) Самарқанд; в) Тошкент.

6. Номи келтирилган қайси вилоятлар бошқа мамлакатлар билан чегара-

миз ҳудудида жойлашган?

а) Сирдарё; б) Хоразм; в) Андижон; г) Фарғона; д) Сурхондарё.

7. Ҳамма мамлакатларнинг пойтахти ҳам унинг марказида жойлашганми?

8. Қадимда шаҳарлар асосан тириклик манбаи саналмиш дарё ва катта сойлар ёқасида пайдо бўлган. Ҳозирги вақтда асосий ноз-неъмат булоғи дала-боғларга яқин бўлиш учун кишлоқлар ўрнида шаҳарлар қуриш тўғрими, йўқми?

9. Токио шаҳри қайси мамлакатнинг пойтахти?

а) Мексика; б) Австралия; в) Япония.

10. Қадимий шаҳар Афросиёб ҳозирги қайси шаҳар яқинида жойлашган эди?

а) Тошкент; б) Хива; в) Самарқанд.

ХУСУСИЙ МАКТАБНИНГ ҲУҚУҚИ

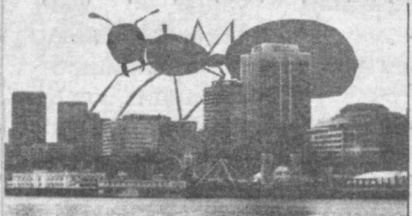

Москва шаҳрининг ўзида 1300 та давлатга қарашли ва 185 та хусусий мактаб бор. Бир қарашда, ўқитиш сифати жиҳатидан хусусий мактаблар давлат мактабларидаги таълим даражасидан юқори бўлса юқорики, асло паст эмас. Лекин Москва таълим департаменти шаҳар хусусий мактабларининг таълим фаолиятига берган лицензиясида бундай ўқув юртлари унда 9-, 11-синфларини битирган ёшларга давлат шаҳодатномаси ҳам, етуклик аттестати беришга ҳам ҳуқуқи йўқ.

Қоидага кўра, хусусий мактабда таълим олган ўқувчилар 9- ёки 11-синфни битириш имтиҳонларини давлатга қарашли мактабларга бориб топширишлари шарт. Агар хусусий мактабда ўқиган ҳамма ёшлар 3 йил давлат имтиҳонларини "аъло"га топширсалар, унда бу мактаб ўз битирувчиларига хужжат бериш ҳуқуқини қўлга киритади.

ДАЙДИ ЧУМОЛИЛАР АРМИЯСИ

Дайди чумолилар овқат излаб йўлга чиқса, бу армиянинг сони 200 000, лашкарлар тўдасининг кенглиги 20 мм бўлади. Уларнинг йўналиши тезлиги соатига 14 метр бўлиб, йўлида учраган ўргимчак, суварак, чаён ва бошқа чумолиларни очофатдек еб кетаверадилар.

Она сайёраимиздаги аҳолиларнинг турмуш тарзи турлича. Бу, аввало, мамлакатларнинг бой ёки камбағаллигига боғлиқ.

Бундан ташқари, халқнинг қадрияти, тили, анъаналари ҳам яшаш тарзларига ҳам таъсир кўрсатади.

Оила аъзолари сони ҳам турли мамлакатларда турлича. Масалан, АҚШда 2 та болали оила меъёрдаги оила ҳисобланади. Кўпгина америкалик ота-она-

НЕГА ТУРМУШ ТАРЗИМИЗ ТУРЛИЧА?

ларнинг фарзандларига қимматбаҳо кийим-бош ва озиқ-овқат олиб беришига қурби етади. Кўп болалар яхши билим олиб, мактабларда ўқишади.

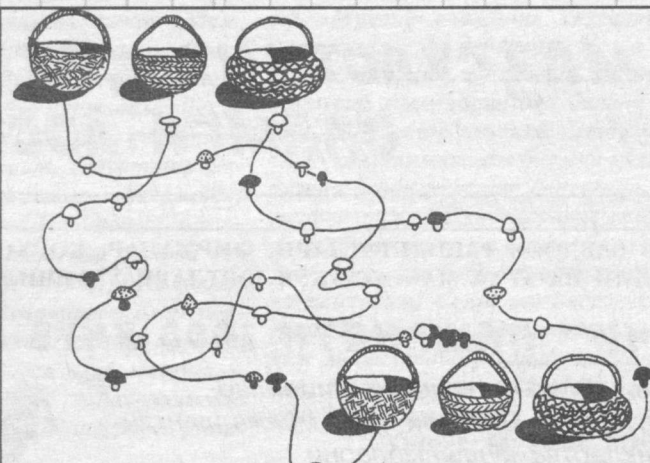
Камбағал мамлакатлар, мисол учун Ҳиндистонда бир

оилада 6 ва ундан ортиқ бола тарбияланади. Бу мамлакатнинг кўпгина вилоятларида болалар 5 ёшга етмасдан нобуд бўлишади. Бунинг асосий сабаби юқумли касалликлар. Шунинг учун ҳам ҳинд аёллар кўп фарзанд кўришга ҳаракат қилишади.

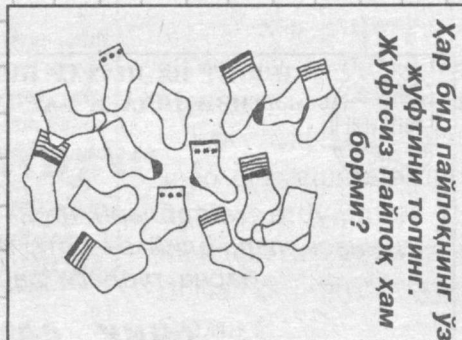
Ҳинд болалари жуда эрта улғайишади. Бу ерда болалар 11-12 яшарлигидан бошлаб, уйга пул топиб келишади.

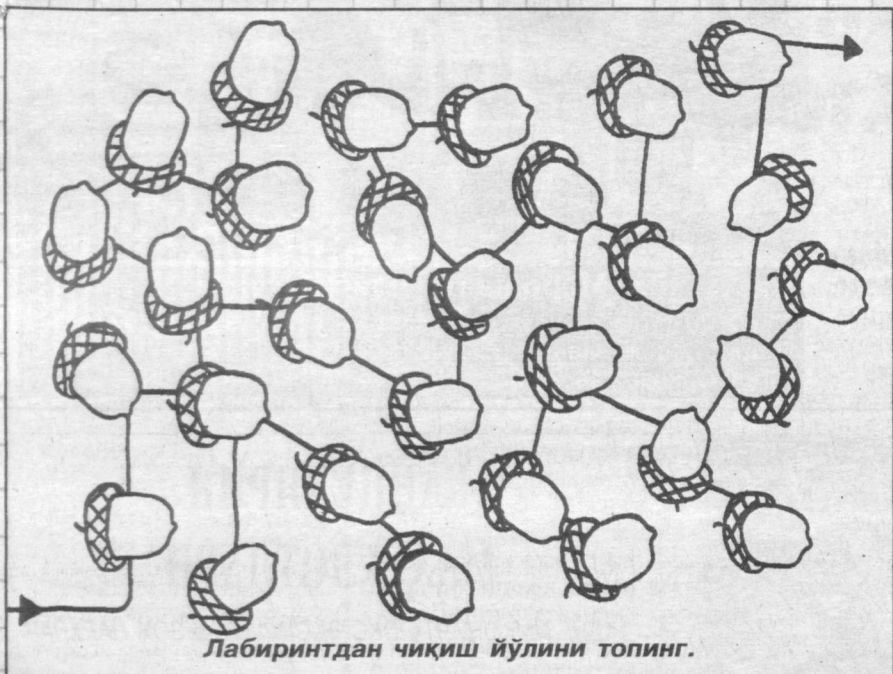
Ўрмонда яширинган ҳайвонларни топинг

Қайси саватчада қўзқорин кўп бўлади.

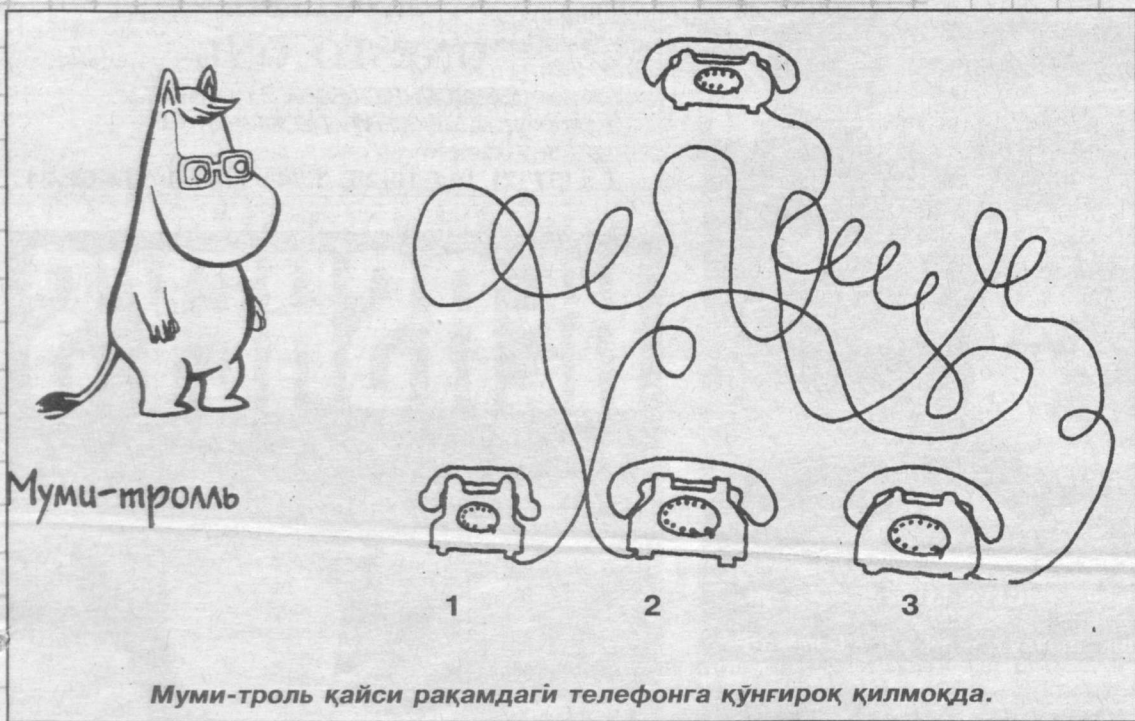
Ҳар бир пайпоқнинг ўз
жуфтини топинг.
Жуфтсиз пайпоқ ҳам
борми?

Лабиринтдан чиқиш йўлини топинг.

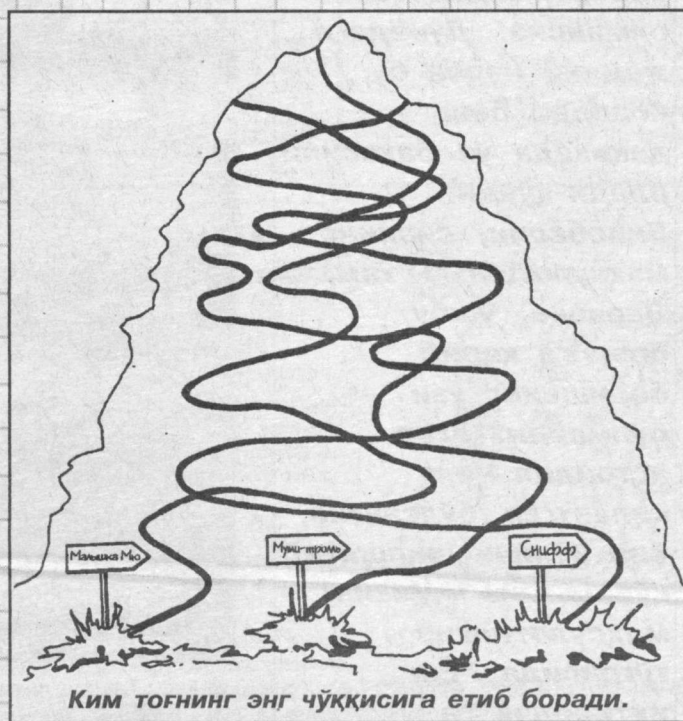

Нечта олма сурати чизилган.

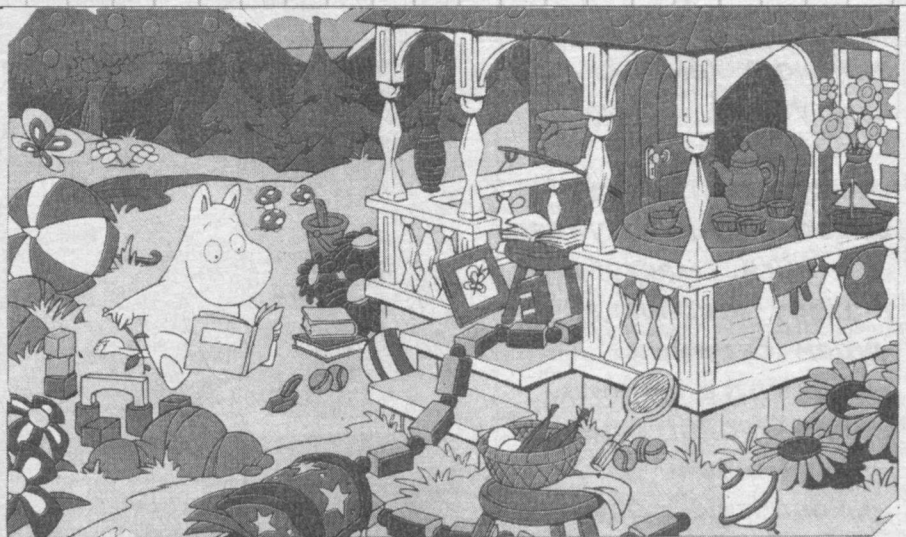
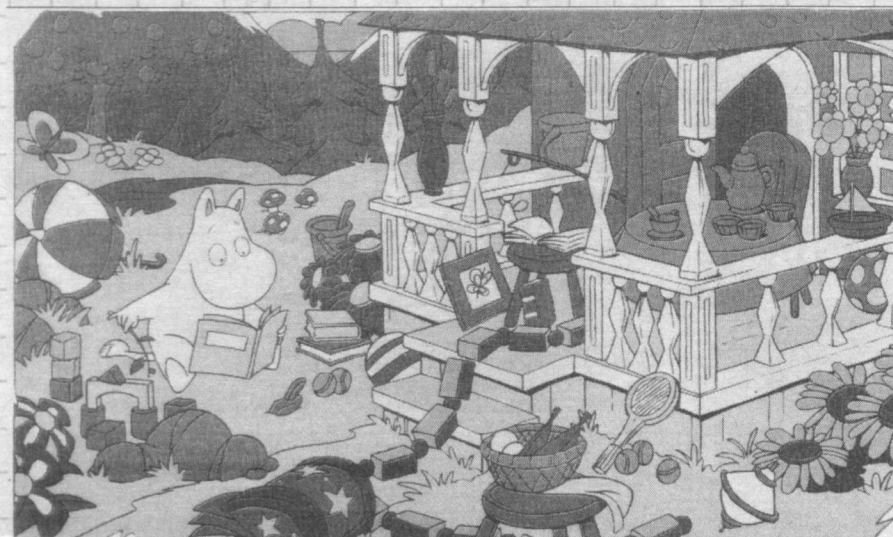

Муми-троль

Муми-троль қайси рақамдаги телефонга қўнғироқ қилмоқда.

Ким тоғнинг энг чўққисига етиб боради.

Суратлардаги 15 та фарқни топишга уриниб кўринг.

ЖАРЧИ

12

ЁШ ИҚТИСОДЧИ
YOSH IQTISODCHI 20-21-сонлар. 17 март, 1998 йил

МАҲСУЛОТИНГ ҲАҚИДА БОЛАЛАРГА АЙТ, ОЛАМГА ДОСТОН БЎЛАДИ!

ВИЛОЯТ ВА ШАҲАР КИТОБ САВДОСИ ТАШКИЛОТЛАРИ, ФИРМАЛАР, КОРХОНАЛАР, ТАДБИРКОРЛАР, ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ТИЗИМИДАГИ БАРЧА ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИ ЎҚУВЧИЛАРИ ҲАМДА ОТА-ОНАЛАР ДИҚҚАТИГА!

“ЎҚИТУВЧИ” НАШРИЁТИ 1998 ЎҚУВ ЙИЛИДАН БОШЛАБ

ўрта мактабларнинг 2-11 синфлари, академик лицейлар, гимназиялар, олий ва ўрта махсус ўқув юртлари учун мўлжалланган барча турдаги дарсликлар ва қўлланмаларни

ОЧИҚ САВДОГА ЧИҚАРАДИ

ва уларга чекланмаган миқдорда

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Буюртмалар жаҳон андозаларига мос, ЮҚОРИ СИФАТ билан тайёрлаб берилади.
Тўловлар исталган турда.

МУҲТАРАМ ТАДБИРКОРЛАР!

25 фоиз савдо чегирмаси билан дарслик ва қўлланмаларни биринчи қўлдан олишга шошилинг, бундан ўзингиз ҳам даромад олишингиз мумкин, ҳамёнингизга ҳам фойда!

1998 — ОИЛА ЙИЛИ ЭКАНИНИ УНУТМАНГ!

Мурожаат учун манзил:

700129. Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй, “Ўқитувчи” наشريётининг “Савдо-тижорат бўлими”.
Телефонлар: 144-22-92, 144-23-86. Факс: 144-26-89.

Болали уй - бозор.
Унинг гала-говурию
ёқимли шовқини ўз
йўлига. Аммо, бу
“бозор”даги “савдо-
сотик”, мунозараю
мувоҳасани бошқа
бирор жойдан топа
олмайсиз. Дунёдаги
жамки нарсаси бу
бозорда беш
дақиқада ўз баҳосини
олади-қўяди.
Бинобарин, сизнинг
маҳсулотингиз ҳам.
Дарвоқе, ушбу
бозорга кириб
боришнинг ўзи
бўлмайди. Агар
астойдил ният
қилаётган бўлсангиз,
бир йўлини шипшитиб
қўйишимиз мумкин:
маҳсулотингиз
тўғрисида “Ёш
иқтисодчи”га
реклама беринг.
Чунки, у болаларнинг
энг яқин ҳамроҳи. Ва
зум ўтмай
қарабсизки,
маҳсулотингиз ўз
баҳосини олиб, уйдан
мактабга, мактабдан
шаҳару қишлоққа,
ундан бутун
мамлакатга доғруғ
солиб турибди-да.

Беминнат
имкониятни қўлдан
бой берманг.

ШОКОЛАД
TUFIN

Дўконлар: Тошкент, Нукус кўчаси, 20-а уй.
Тел: 56-65-92.
Наманган, Дўстлик шоҳкўч. 14-уй. “Барака-Р”.

JAHN INTERNATIONAL A/S

Republic of Uzbekistan Tashkent city
Asaka street, 42
7-3712-338-753

“ЁШ ИҚТИСОДЧИ”ГА РЕКЛАМА
ВА ЭЪЛОНЛАРИНГИЗНИ
КУЙИДАГИ МАНЗИЛДА БУЮРТМА
БЕРИШИНГИЗ МУМКИН:

700029. Тошкент шаҳри,
Мустиқлик майдони,
2-уй.

КАНЦЕЛЯРИЯ МАҲСУЛОТЛАРИ

КЕНГ ИМКОНИЯТ • ЮҚОРИ СИФАТ • АРЗОН НАРХЛАР

ИНГЛИЗ ТИЛИНИ
МУСТАҚИЛ ЎРГАНУВЧИЛАРГА
-ENGLISH

ONE TO ONE-

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ ТАВСИЯ ЭТГАН

Т.: (3712) 144-10-25. Т./Ф: (3712) 144-52-71

HERSHEY'S

AMIR Company Limited

Тел: (3712) 56-18-84, 56-70-11.
Fax: (3712) 56-31-44

Мулоқот учун телефон:
(371) 139-49-32, 139-19-16.
Факс: (371) 139-48-23.

ОНАЛАР ЁЗАДИ

Болажоним, мен сенга ҳали ҳам гўдакдек мурожаат этиб, сенинг «Аяжон, ҳикоя ёздим, ўқиб кўринг», деган илтимосларингга совуққонлик билан қараб; «Ҳали ёш бўлса, нима ҳам ёзган экан», деб тўғриси ўқиб ҳам кўрмадим. Лекин мен Ўзбекистон радиосида хизмат қилаётган журналист дугонамга айтсам, (Муаттар Усмонова, «Аланга» эшиттиришини тайёрлайди) у: «Олиб келинг-чи, агар фойдаланадиган бўлса, ўзини суҳбатга чақириб, ҳикоясини эфирда берамиз», — деди. Хуллас, ўқиб ҳам кўрмай ҳикоялар ёзган дафтарингни Муаттарга олиб бордим. У эса «Менга қизингизнинг ҳаётга қараши, ҳикоялари ёқди. Уни студияга олиб келинг», — деди. Сен билан суҳбатлашиб ҳикояларингдан бирини «Аланга» радиостудиясидан эфирга узат-

ишди. Муаттархон эса ҳамкасбларидан бирига: «Муҳайё опамнинг қизларининг қалами яхши экан», — дебдилар. У эса менга келиб айтди. Вақтим зиклигиданми, автобусда кетатуриб ҳикояларингдан бирини ўқий бошладим. Шунчалар қизиқиб кетдимки, манзилга этиб келганимни ҳам билмай қолибман. Шундагина сенда нимадир борлигини, бекорга ҳам мендан турли ёзувчиларнинг асарларини олиб келиб беришимни ва уларни бир ёки икки кунда ўқиб, яна китоб сўрашларинг бежиз эмаслигини пайқадим. Сенга ишончсизлик билан қараганимдан уялдим. Болажоним, нима бўлганда ҳам машқларинг улғайиб, балки адиба бўларсан, балки бошқа касб эгаси, нима бўлганда ҳам мен сенга фақат яхшилик тилайман.

Онанг: Муҳайё МИРСАИДОВА

БИЗНИ ОДАМ ҚИЛИНГ, ОДАМ БЎЛИБ ОТА...!

Ота ҳар куни ичиб келиб туполон кутарган уйда улғайган бола ё муттаҳам, ё угри, ё товламачи бўлади, деганлари рост экан.

Собир саккиз ёшга тулгач майда-чуйда нарсаларни, масалан, синфдош дўстларининг ручкасини, қаламини угирлай бошлади. Сал каттароқ бўлгач эса қуриштиш учун ёйиб қўйилган ноёб кийимларни умарадиган бўлди. У 14 ёшга қадам қўйгач мактабнинг пана-пасткам жойларида узига ухшаш иккита ошнаси билан чекишга, ичишга одатланди.

Кунларнинг бирида у Наримон исмли ошнаси билан хурсандчилик қилиб кўпроқ ичиб юборди шекилли:

— «Нарик, уйга боргим келмаяпти, кел, биринчи учраган одамни тунаймиз», — деди.

Бу фикр дустига ҳам маъқул келди. Бу фурсатда кучада одамлар сийраклашган, унда-бунда бир йўловчи утиб қоларди. Улар

кўп қаватли уйлар ораллиғидаги кенг майдончанинг бир чеккасида утиришди. Узоқдан бир кишининг қораси кўринди. У баланд буйли, яхши кийинган эди. Собир йўловчини гапга тутиш мақсадида: «Чекишдан борми?», — деб сўради. Нотаниш кимса эғнидаги ён чўнтагига қўлини олиб борган эди, орқасидан келган Наримон унинг бошига тош билан қаттиқ зарба берди. Киши ҳолсизланиб, йиқилди. Шу фурсатдан фойдаланиб икки дўст унинг кассасидаги бор пулларини олишди. Улжа улар кутгандан ҳам кўпроқ эди. Шунинг учун улар ерда ожиз бўлиб қўзилиб ётган кимса узига келиб уларни қўвлаб етиб олмаслиги учун уни яна бир-икки бор дўппослаб, ҳатто шу билан ҳам кифояланмай, унинг қорни устига чиқиб бакириб-чақириб, сакраб кайфининг зуриданми, ҳаёлларига келган барча номаъқулчиликларни қилиб қўришди.

Жабрланган одам ярим соат чамаси вақт утгач узига кела бошлади чоғи, мажолсизгина қимирлаб қўйди. Яна бир оз вақт утгач бор кучини тўплаб биринчи қаватдаги эшиклардан бирини тақиллатди.

Хонадон соҳиби эшикни очганда ерда юз тубан ётган одамни қўриб қўриб кетди. Кейин «Тез ёрдам»га телефон қилди. Бир оздан сўнг «Тез ёрдам» машинасининг сигнали, шифокорнинг «Энди кеч» деган овози келди.

Бу пайтда икки ошнанинг базму жамшиди қизғин эди. Оиладаги биринчи фожеа эса иккинчисини келтириб чиқарган эди...

Муниса АХМАДЖОНОВА

МАРСИАНА

Синфда энг яқин дугонаман Марсиана. Мен у билан фахрланаман. Нега дейсизми? Бунинг сабаби бор, албатта. Биринчидан у жуда одобли, интизомли, шу билан бирга аълочи ҳам. У ҳар қандай беллашувларда голиб чиқади. Мана масалан, яқинда туманда утказилган «Мен Бухоро фарзанди» иншолатанловида биринчи урини олди. Биз бу галги ютугидан ҳам жуда ҳурсанд бўлдик.

Марсиана китоб ўқишга, қўшиқ айтишга, бичиштикишга қизиқади. Чиройли куйлақлар ҳам тика олади. У чеварликни онасидан ўрганган. Бир куни мен унга:

— Онангдек чевар бўласанми? — деб сўрадим. У бўлса:

— Албатта, — деб жавоб берди. — Ахир ҳамма қизлар тикишни билиши керак-ку, — деди.

Мен унинг гапларини тингларканман, қанийди, ҳамма қизлар эпли, ўқувли, чевар бўлса. Ахир биз бўлажак оила бекаларимиз-ку, —деб уйлаб қолдим.

Гулбахор ЁДГОРОВА,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон
туманидаги С. Айний
номли 16-мактабнинг 7-
синф ўқувчиси.

ЎЗБЕКИСТОНГА

Юрагимда ёришган дунё,
Жаннатдайин муқаддас
макон,
Сан манингсан, манингсан
илло,
Она юртим жон
Ўзбекистон!

Боғларингни ёритар ҳилол,
Кунглим усар тоғларинг
аро,
Рухимдаги энг гузал ҳаёл,
Сан манингсан, манингсан
илло!

Фарзандингман ҳар бир
тошингман,
Меҳр бериб кунглим
бойланган,
Юртим сенинг ёруғ
суруринг,
Жоним ичра нурдай
жойланган!

ҲАЙРАТ

Тайёрани қўриб бир куни,
Дейди, жажжи укам
Алишер:
Нима учун осмондан
уни, —
Пастга тортиб олмас
Она-Ер?

Нечун қўшга ухшаб кетса
ҳам,
Сайрамайди чиқариб овоз?
Нима, уни шод
қилолмасми
Қўшчаларни қўйлатган
парвоз?

Укам билмас самодан ерга,
Тушолмайин оворадир у.
Қўлолмайди шул сабаб
тулиб,
Темир қанот — тайёрадир у.

Унга писанд эмасдир асло,
Қўшлар учун хатарли
чақин.
Тайёра — бу югурик дунё —
Унинг билан олислар яқин!

КЎНГИЛ ПУШТИ ЭРТАККА ТЎЛДИ

Қир бағри чечакка тўлди,
Кўнгил пушти эртакка
тўлди,
Зангор соғинч юракка
тўлди,
Кел баҳорим, сени
соғиндим!

Дилни ёқди сумалак иси,
Осмондаги камалак туси,
Шунча гузал буларми
хуснинг?
Кел баҳорим, сени
соғиндим!

Шамолдайин янтиқ
чопаман,
Айт, дарагинг қайдан
топаман,
Майсаларинг, баргинг
упаман,
Кел баҳорим, сени
соғиндим!

ЮҚУМЛИ САРИҚ

Шифокор маслаҳати

КАСАЛЛИТИДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ

Вирусли гепатит — сариқ касаллиги нима? Касаллик қандай кечади ва биз ундан қандай сақланишимиз керак?

Сариқ касаллиги — ГЕПАТИТ жигар туқималарининг жароҳатланишидан келиб чиқади. Бу касалликнинг энг ёмони, яъни юқумли бўлган ва эпидемиологик ҳолатни юзага келтирувчи гепатит — вирусли гепатитдир.

Илмий тадқиқотлар шуни кўрсатадики, республикамизда вирусли гепатитнинг 5 хили мавжуд. Булардан А ва Е тури оғиз орқали юқувчи — энтерал гепатитлар гуруҳига, В, С, Д гепатитлари эса асосан қон орқали терининг жароҳатланиши, етарли даражада стерилланмаган тиббий асбоблар ёрдамида муолажа қилинганда шиллик қават орқали юқувчи парентерал гепатит гуруҳига киради. Биз

сизларга вирусли гепатитнинг кенг тарқалган А ва В тури ҳақида маълумот бермоқчимиз.

Ҳозирги кунда қўшлаб учраётган ва асосан болалар орасида кўпайишига сабаб бўлган вирусли гепатит А хасталигидир. Вирусли гепатитнинг А тури билан оғирган беморларда бош оғриги, иштахнинг йўқолиши, қорин оғриги кўнгил айнаб қайд қилиши, ҳолсизланиш кузатилади. Бу ҳолат 3-4 кундан бир ҳафта, 10 кунгача давом этади. Сўнг тана ҳарорати пасайиши ва иштаха пайдо бўлиб, боланинг ҳолати бирмунча энгиллашгандек бўлади. Ушбу ҳолат сариқлик даврининг бошланганлигини дарак беради. Сариқлик ҳолати тери ва қўз оқининг саргайиши, сийдикнинг қизариши, ахлатнинг ранги йўқолиши билан давом этади. Касалликни юқтир-

ган болаларда хасталик рўбга чиқмасдан 10-15 кун олдин улардан бошқа соғлом болаларга юқтириш хавфи пайдо бўлади, яъни хасталанаётган танадан қўшлаб вируслар ташқи муҳитга чиқади.

Вирусли гепатитнинг В тури билан оғирган беморларда хасталик то юзага чиққунча 2-6 ой вақт утади. Бу даврни тиббиёт оламида касалликнинг инкубацион даври деб аталади. Вирусли гепатитнинг юзага чиқиши даврида бемор ҳолсизланади, тинкаси қўриб иштахаси йўқолади, кўнгли айнаб қайд қилади. Вирусли гепатит А дан фарқли, касаллик манбаи уткир ва сурункали гепатит беморлар, яъни касаллик қон орқали юқишидир. Вирусли В гепатити кўп ҳолларда сурункали ҳолатга ўтиб, киши бир умр вирус ташувчи бўлиб қолиши мумкин. Баъзида касаллик оғир кечиб, бемор тезда уткир жигар — энцефалопатия етишмовчилик бўлиш ҳолатига ўтиши мумкин.

Касалликнинг ҳар қандай ҳолатида, бемор мутахассис-шифокор назоратида, касалхоналарда даволаниши лозим. Касалликни даволашдан кура уни олдини олиш мақсадга мувофиқдир. Бунинг учун орасталикка риоя қилиш, бошқа касаллик билан оғриб муолажа олаётган вақтда бир маротабалик тиббий асбоблардан фойдаланиш керак. Шу билан биргаликда эпидемиологик ҳолат юзага келган вақтда зарурий тадбир чораларни олдиндан қўриш, муассасаларда, мактабларда, шунингдек,

уйларда тушунтириш ишларини олиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Мактабларда ва болалар боғчаларида болаларни оммавий тарзда медицина қуригидан утказиш ҳам шулар жумласига киради.

Касалланган беморлар билан мулоқотда бўлганда, улар тутган идишлардан фойдаланмаслик, энгил бошларини ювганда бошқа қирларга аралаштирмаслик лозим. Бемор ишлатган буюмлар-идишлар, чойшаб ва қурпа ёстиқ жилдларини албатта хлорамин эритмасига солиб қўйилади.

Байрам кунларида куча-қўйда сотилаётган ширинликлар, ичимликлардан пала партиш истеъмол қилмасликларини ва албатта уйга келганларида юз ва қўлларини совуқлаб ювишликни маслаҳат берамиз. Чунки автобус тутқиқларидан тортиб томошахона уриндиқларигача бундай касаллик келтирувчи вирусларнинг йўқлигини ҳеч ким кафолатламайди. Ҳар ким уз соғлиги учун узи курашмоғи лозим.

Муҳаббат МАҚСУДОВА

Қадим Хива шахрига гул-тож бўлиб ярашган Гуланбоғ қишлоғи бор. Ушбу гўзал қишлоқнинг Гуланбоғ деб аталиши ҳақида ажойиб афсона бор.

Айтишларича, бурун замонларда қишлоқда Хасанбой деган боғбон ўтган эмиш. Боғбоннинг яққаюғона, ўғли отасининг ишини моҳирлик билан ўзлаштириб

боғда пайванднинг турли хил усулларини қўллабди.

Хива бозорига жаҳоннинг турли бурчакларидан карвонлар келса, Раҳим улар билан дўстлашиб, ўзга юртлардан турли кўчат ва данаклар олдирибди. Боғда хоразмликлар билмаган ва кўрмаган анвойи мевалар пайдо бўлибди.

Қишлоқдаги Охунбойнинг қизи Зубайда боғни томоша қилишни истабди. Бой рухсат берибди. Ўз боғида қиз-

лар кулгусини эшитган Раҳим терисига сиғмай севиниб кетибди.

Зубайдага қизил олмалар, сариқнашватю хил-хил шафтолилар ҳадя қилибди. Шу кундан бошлаб Раҳимжон ва Зубайданинг ороми йўқолибди. Ошиқлар аҳволини бойга

га етиша олмасам керак, деб қайғурибди.

Раҳим туш кўрибди. Тушида теракдай узун қизил гуллар остида Зубайда билан ол-

ма ермиш. Раҳим уйқудан уйғониб кетибди. Жазирама иссиқдан беҳол бўлган

одамлар ўзини соя-салқин жойларга урганда, Раҳим ҳеч кимга билдирмасдан теракларга қизил гулларни пайванд қилибди. Қишлоқдаги барча теракларни пайванд қилиш учун бир ҳафта кетибди. Ойлар ўтибди узоқ сафардан қайтган Охунбой қишлоғини таний олмабди. Чунки барча теракларда қизил гуллар қийғос очилган эмиш. Бой ўз сўзининг устидан чиқибди.

Афсонадан афсоналарга

Зубайдани Раҳимга никоҳлаб берибди. Шу кундан эътиборан қишлоқ «Гуллаган боғ», кейинроқ эса Гуланбоғ деб номланибди. Шайх Нажмиддин Кубро ҳам шу қишлоқда таваллуд топган. Шу боғда Паҳлавон Маҳмуд кезган. Нажмиддин Кубро ўз онаси Биби Хожарни Кўҳна Урганча олиб

кетмоқчи бўлади. Лекин Шайхнинг онаси Гулли боғдан кетгиси келмаган. Унинг қабри шу қишлоқда ҳозир ҳам бор.

Ойпошша ОТАЖОНОВА,
Хоразм вилояти,
Хива туманидаги
16-мактаб ўқитувчиси.

ГУЛАНБОҒ

етказишибди. Бой боғбон йигитга шарт қўйибди:

«Раҳим ҳақиқий боғбон бўлса эшигим олдига шундай қизил гуллар экиб берсинки, гуллар ҳамма дарахтлардан баланд бўлиб ўссин. Агар шартим бажарилса, кўёвим бўлсин, акс ҳолда ҳаётдан умидини узсин»... Раҳим энг узун қизил гуллар ҳақида ўйлабди. Ўйлайвериби, бойнинг шартини бажара олмай Зубайда-

«ОЙНАИ ЖАҲОН» — БОЛАЛАРГА!

СЕШАНБА, 17 МАРТ
ЎзТВ-I

9.05 «Қизикарли учрашувлар». Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоев.
10.25 «Инглиз тили».
11.00 «Алифбо сабоқлари».
12.40 «Товус» мультфильм.
18.10 Болалар учун «Фарзанд — умид юлдузи».
20.10 «Оқшом эртаклари».
ЎзТВ-II
18.15 «Ёрилтош» мульттўплам.
18.35 Ёввойи ҳайвонот олами.
ЎзТВ-III
18.20 «Ох, Малика». Мультфильм.
ЎзТВ-IV
18.50 Мульттомоша.
ЧОРШАНБА — 18 МАРТ
ЎзТВ-I

12.20 Болалар учун «Кўшигим — жон кўшигим».
18.10 «Компьютер сабоқлари». Кўрсатувни педагогика фанлари номзоди, олий тоифадаги методист, ўқитувчи Турғун Азларов олиб боради. Кўрсатув Тошкент шаҳри Шайхонтохур туманидаги Алишер Навоий номли 40-мактабдан ёзиб олинган.
20.10 «Оқшом эртаклари».
21.20 «Муаллим» телефильм премьераси.
ЎзТВ-II
18.15 «Жаҳон халқлари эртаги».
ЎзТВ-IV
18.50 Мульттомоша.
20.10 «Дунё ва болалар».
ПАЙШАНБА, 19 МАРТ
ЎзТВ-I

10.05 «Янги алифбони ўрганамиз».
11.25 Болалар учун «Орзу».
11.40 «Табаррук қадамжолар».
18.10 «Умид учкунлари».
20.10 «Оқшом эртаклари».
ЎзТВ-II
18.15 «Аралаш-куралаш». Болалар учун дастур.
18.50 «Катта танаффус». Телеуйин.
21.20 «Одобнома».
21.30 Олис ва яқин Ҳиндистон.
ЎзТВ-III
18.20 «Леопольднинг сайри». Мультфильм.
ЎзТВ-IV
18.50 «Мульттомоша».
ЖУМА, 20 МАРТ
ЎзТВ-I

8.25 «Юртда, наврўз нафаси».
9.15 Болалар учун «Ҳикматлар хазинаси».
10.30 Немис тили.
11.00 «Янги кун». Болалар учун байрам дастури.
12.25 «Шоҳрух» клуби.
18.10 Болалар учун «Наврўз чечаклари».

Азиз ўқувчилар! Бу сондан эътиборан Ўзбекистон телевидениеси «Болалар» бош муҳарририятининг асосий кўрсатувлари юзасидан «Тонг юлдузи» газетаси орқали телетомошабин-ўқувчиларнинг сиртки учрашувида уларнинг фикр ва мулоҳазаларини ўрганмоқчимиз.

УЛАР ҚУЙИДАГИ КЎРСАТУВЛАР:

1. «Нурли келажак» видео-канал, ўсмирлар учун.
2. «Болалигим-пошшолгим» кичкинтойлар учун.
3. «Оқшом эртаклари».
4. «Кичкинтоймиз гижингтоймиз» телеуйин.
5. «Кувноқлар даврасида».
6. «Эртақлар — яхшиликка етаклар».

САВОЛЛАР МУРАККАБ БЎЛСА...

Мен болалар учун бериладиган кўрсатувларни доим кўриб бораман. Менга «Болалигим-пошшолгим», «Нурли келажак» видео каналлари орқали бериладиган кўрсатувлар жуда ёқади. Лекин, 16 февралда берилган «Омад юлдузи» кўрсатуви назаримда зерикарлироқ бўлди. Чунки, кўрсатувда берилган саволлар жуда осон. Ҳатто биз берилган саволларга тенгма-тенг жавоб топиб турдик. Агар саволлар мураккаб бўлса, кўрсатувдан биз ҳам нимадир ўрганамиз-да!

7. «Шоирлар-болаларга».
8. «Кичкинтой устахонаси».
9. «Кўзгу» тележурнал.
10. «Беш бармоқ» тележурнал.
11. «Омад юлдузи» оилавий беллашув.

12. «Фарзанд — умид юлдузи».
13. «Умид учкунлари».
14. «Яшил чироқ» телебеллашув.
15. «Ўйла, изла, топ!». Телебеллашув.
16. «Санъат гунчалари».
17. Сехрли оҳанглар».
18. «Ҳикматлар хазинаси».
19. «Маҳалламиз — болалари» телебеллашув.
20. «Кўшиқ — бизнинг дўстимиз».
21. «Бизнинг азиз боболар!».
22. «Фақат 10 дақиқа».
23. «Мактублар — кабутарлар».
24. «Малоҳат дарсхонаси».
25. «Доно бобо даврасида».

Энди биз сизларга қуйи-

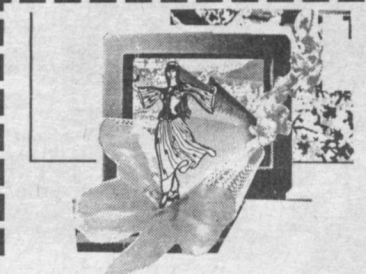
даги саволлар билан мурожаат қилмоқчимиз?

1. Сиз ушбу кўрсатувларни қачондан бери кўриб келясиз?
 2. Кўрсатувларнинг берилаётган вақти сизни қониқтирадими?
 3. Севимли кўрсатувингиз?
 4. Сиз ёқтирмаган кўрсатувлар?
 5. Кўрсатувлар ҳақида фикр ва мулоҳазаларингиз?
 7. Яна қандай мавзуларда кўрсатувлар бўлишини хоҳлардингиз?
- Кўрсатувларимизга одилана фикр ва мулоҳазалар йўллаган ўқувчиларни болалар учун берилаётган кўрсатувларга таклиф қиламиз. «Мактубларингизни «Тонг

УМИДА ҲИНДИСТОНГА БОРИБДИ

Менга Умида Обидованинг Ҳиндистон таассуротлари ёқди. Лўнда, содда, чиройли сўйлаган Умида каби тенгдошларимни телевизорда тез-тез кўрсатиб туринглар.

Гулчехра САЙДОЛИМОВА,
Тошкент туманидаги 19-мактабнинг 9-«А» синф ўқувчиси.

юлдузи» газетаси ёки Ўзбекистон телевидениесининг «Болалар» Бош муҳарририятига деб ёзиб юборинг.
«Тонг юлдузи» ва «Зангори экран» орқали учрашгунча хайр, азиз ўқувчилар!

20.10 «Оқшом эртаклари».
ЎзТВ-II
18.15 «Бугуннинг боласи».
ЎзТВ-IV
18.50 Мульттомоша.
ШАНБА, 21 МАРТ.
«Ассалом, Наврўзи олам».
6.30 дан Ўзлуксиз телема-рафон.
ЎзТВ-II
9.00 «У ким, бу нима?»
9.15 Мультфильм.
9.55 «Ўзбекистон миллий боғидан Наврўз байрамига бағишланган тантаналар».
13.40 «Жонни Квест саргузаштлари». Мультфильм.
16.20 «Тангалик болалар». Бадиий фильм.
17.40 «Наврўзи олам».
18.30 «Катта танаффус». Телеуйин.
ЎзТВ-IV
11.05 Шанба эртаги.
18.45 Мульттомоша.
19.50 Шанба оқшомида.
21.10 «Болалар сўзлаганда».

ЯКШАНБА, 22 МАРТ.
ЎзТВ-I
8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Келди, Наврўзи олам». Болалар учун мусиқий композиция.
18.00 Болалар учун «Фламинго».

ЎзТВ-II
9.00 Болалар экрани.
9.10 «Катта танаффус» телеуйин.
16.20 «Мультипанорама».
18.15 «Бўш ўтирма».
ЎзТВ-IV
9.55 «Якшанба эртаги».
14.30 «Жонли сайёра».
15.00 «Кундузги сеанс».
16.30 Мультэкрэн.
18.45 Мульттомоша.
ДУШАНБА, 23 МАРТ
ЎзТВ-I
20.10 Оқшом эртаклари.
ЎзТВ-IV
18.50 Мульттомоша.
СЕШАНБА, 23 МАРТ
ЎзТВ-I
20.10 Оқшом эртаклари.
ЎзТВ-II
18.15 «Ёрилтош».
ЎзТВ-IV
18.50 Мульттомоша.

Азиз ўқувчилар, бу ҳафта давомида ана шу кўрсатув ва мультфильмларни томоша қиласиз.
Кўрсатувимиз ҳақидаги фикр ва мулоҳазаларингизни кутамиз.
Тоҳир МУЛЛАБОВЕВ,
Ўзбекистон телевидениеси «Болалар»
Бош муҳарририятининг
гуруҳ раҳбари.

ҚЎШИҚЛАРДА ВАТАН МАДҲИ

Мактабимизда тез-тез фан ҳафталиклари ўтказилади. Яқиндагина кимё ва биология ҳафталиги ўтказилганди. Унда 8-«А» синфи биринчилиكنи эгаллашганди. Бу ҳафта эса «Қўшиқларда Ватан мадҳи», деб номланган кўрик-танлов ўтказилди. Унда 1-синфдан то 11-синфгача бўлган ўқувчилар иштирок этишиб, ўзларининг Ватан ҳақидаги шеър, кўшиқ ва рақслари билан ҳамманинг дилига қувонч бахш этдилар. Танловда Сурайё Жумаева, Дилдора Саиджонова ва Зеби Бозорова каби устозларимиз иштирокчиларнинг ижросини баҳолаб бордилар. Кўриқда 5-«А», 8-«Б», 9-«В» ва 10-«Б» каби синфларнинг ўқувчилари ажойиб санъатлари билан кўпчилик меҳрини қозондилар ва мактаб фахрий ёрлиғи ва бир қатор совғалар билан тақдирландилар.

Дилноза Темирова,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон туманидаги 6-
мактабнинг 6-«А» синф
ўқувчиси.

«ОҚ ЙЎЛ»ГА ОҚ ЙЎЛ

Яқинда бизнинг мактабимизда ажойиб хушхабар тарқалди. Туманда мактаблараро ўтказилган «Яшил чироқ» мусобақасида бизнинг «Оқ йўл» командамиз ғолибликни қўлга киритибди. Биз буни эшитиб, жуда хурсанд бўлдик, чунки ўтган йили командамиз умуман ўрин ололмаган эди-да. Умидсизликка тушмай, астойдил тайёрланган команда аъзолари бу йил вилоятда ўтказиладиган танловда иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Мен ҳам бундан жуда-жуда қувондим. Чунки, «Оқ йўл» гуруҳида менинг Хуршида, Райхон, Дилфуза ва Қахрамон каби синфдош дўстларим ҳам бор эди-да!

Малоҳат Эшмўминова,
Сурхондарё вилояти,
Денов туманидаги 6-
мактабнинг 8-«А» синф
ўқувчиси.

МАКТАБИМИЗДА ИНСТИТУТ ДОМЛАЛАРИ ДАРС ЎТАДИ

— Биз мактабимизни жуда яхши кўрамыз. Мактабимиз катта, шинам ва кўркамдир. Унда 1000 дан ортиқ ўқувчилар ўқийдилар. Мактабимизда «Бокс», «Каратэ», «Чилдирмачилик» ва «Рақс» тўғараклари бор. Бизда жуда кўп адабий-бадий кечалар, турли хил байрам тад-

ларга киришади ва ўз билимларини янада оширишга ҳаракат қилишади.

Лицейимизда таълим бериш борасида АҚШ давлати билан ҳамкорлик йўлга қўйилган. Шунинг учун ҳар йили иқтидорли ўқувчилар синовдан ўтказилиб, АҚШга таълим олишга юборилади. Лицейимиз Республикадаги энг яхши ўқув масканларидан бири ҳисобланади. Унинг мана шундай мавқени эгаллашида директоримиз Қутби опа ва устозларимиз Омон ака Ҳайитов, Назокат опа Қундузоваларнинг қўшган ҳиссалари каттадир. Биз тез-тез синов ва имтиҳонлар топширамыз ва Олий ўқув юртига киришга тайёрланамиз. Биз банк йўналишидаги синфда ўқиймиз. Бизнинг синфимизда асосан, инглиз тили, математика, иқтисод ва менежмент фанлари чуқур ўргатилади. Ўқувчиларимиз мактаблар аро ўтказиладиган олимпиада ва мусобақаларда фаол қатнашишади. Ҳар бир байрамга бағишлаб тадбирлар уюштирамыз. Тез-тез тилшунослар ва адабиётшунослар билан, шоир ва ёзувчилар билан учрашувлар, суҳбатлар ўтказилиб туради. Яқинда туманда мактаблараро олимпиада ўтказилди ва мактаб-

дошларимиз бу олимпиададан шарафли ўринларни эгаллашиб, шаҳар олимпиадаларига қатнашиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Биз ўз лицейимизни севамиз ва у билан фахрланамиз.

Тошкент шаҳри, А.
Икромов туманидаги 306-
лицейнинг 9-«БАНК» синфи
ўқувчилари.

«ТАЪЛИМ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН АМАЛДА

Истиклол тўлкинларида мавж уриб, қулоқ отаётган ёшлар билимга ошиқмоқдалар. «Таълим тўғрисида»ги қонун ва қадрлар тайёрлаш миллий дастури эълон қилинган, бизнинг мактабда ҳам таълим-тарбия соҳасида кўплаб тадбирлар амалга оширилмоқда. Ёш адабиётчилар беллашувида 9-«А», 9-«Б» синфлар иштирок этишди. Ёш физиклар беллашувида «Архимед» ва «Улғбек» гуруҳлари куч сынашиб, «Архимед» гуруҳи ғолиб деб топилди. Ёш адабиётчилар беллашувида эса ҳар иккала гуруҳ ҳам ғолибликни қўлдан бой бермасликка ҳаракат қилдилар. Гуруҳ иштирокчиларидан Шахноза Файуллова, Анвар Тўйчиев, Шахло Муҳаммедова каби ўқувчилар ўз билимдонликлари билан ажралиб турдилар. Ғолиб гуруҳларни мактаб маъмурияти ўзларининг эсдалик совғалари билан тақдирлади.

Мўтабар
АБДУКАРИМОВА,
Наманган вилояти,
Учқўргон тумани,
24-мактабнинг 9-«В»
синф ўқувчиси.

БАҲОР ҲАММАГА

ЁҚАР

Ўлкамга келди баҳор,
Қаранг қандай бегубор.
Ҳамма ёқ гул — чаманзор,
Баҳор ҳаммага ёқар.

Кўкда қуёш нур сочар,
Дарахтлар куртак очар.
Анҳорларда сув тошар,
Баҳор ҳаммага ёқар.

Илита бошлар қуёш,
Севинади қари-ёш.
Яшнаб ўсар лолалар,
Баҳор ҳаммага ёқар.

Жамшид Аҳмедов,
Андижон вилояти,
Асака туманидаги 16-
мактабнинг 5-синф ўқувчиси.

АТРОФ ТЎЛА ГҲЛ ЧЕЧАК

Қуёш мўл нур сочади,
Дала-боғни кучади.
Қанот қоқиб капалак,
Гулдан-гулга учади.

Эриб кетди оппоқ қор,
Қулиб келди гулбаҳор.
Кўз очади гунчалар,
Оҳ, чиройли бунчалар.

Атроф тўла гул-чечак,
Март элчиси бойчечак,
Дил тўлади шодликка,
Байрамнинг муборак!

Элмира СУЮНОВА,
Самарқанд вилояти,
Қўшрабат тумани,
82-мактабнинг 10-«А»
синф ўқувчиси.

Гўзал эди
Манзара.
Хайрон боқди
Манзура.

Болалар-чи,
Чопишди,
Турли ўйин
Топишди.

Синди дарахт
Шохлари.
Тингланмади
Оҳлари.

Лолазорлар
Ковланди.
Капалаклар
Қувланди.

Ўтлар кетди
Босилиб.
Қушлар учди
Шошилиб.

Чигирткалар
Эзилиб
Қочишди-ку
Безиллаб.

Гўзал турган
Манзара.
Бўлиб қолди
Тасқара.

Чўчиб тушди
Болалар
Зариф, Ботир,
Лолалар.

Сезиб қилган
Ишларин,
Чайқашди
Бошларин.

Ўт-ўланни
Силашди.
Шохчаларни
Сийлашди.

Ниначилар
Шодланди.
Қуш қуйлашга
Отланди.

Чигирткалар
Келишди.
Жойни гўзал
Қилишди.

Гўзал эди
Атроф ҳам,
Дилдан кетди
Қайғу, ғам...

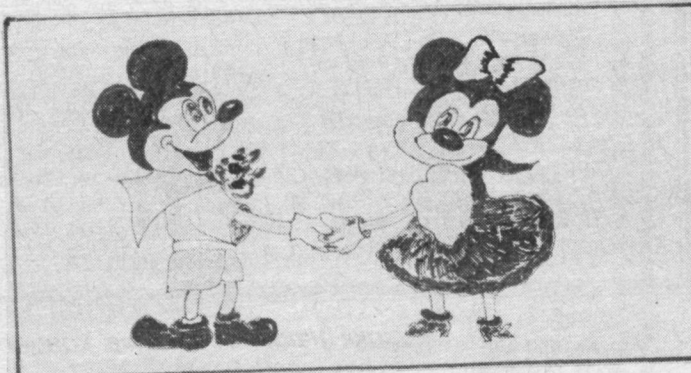
Ҳамидулла МУРОТОВ,
Чирчик Давлат Техника
коллежи
Она тили ва адабиёти
ўқитувчиси.

СЕНГА ЁЗИЛИБ, АДАШМАБМАН

«Тонг юлдузи», сенга обунa бўлиб адашмаган эканман. Саҳифаларингда қизиқарли мақолалар менга маъқул келади.

Мен Олтиарикдаги 12-мактабнинг 4-«В» синфда ўқийман. Яхши ўқиш билан бирга расм чизиш билан шуғулланаман. Айниқса, қушларни, ўзим севган мультфильм қахрамонларининг расмини чизишни ёқтираман. Яқин кунларда мактабда чизган расмларимнинг кўргазмасини ташкил қилишга тайёрланяпман. Газетада босилган ўзим тенги болаларнинг расмларини кўриб мен ҳам расмлар юбояпман. Агар лозим топсанг газетанинг доимий иштирокчисига айланиш ниятим бор.

Лочинбек ИСМОИЛОВ,
Фаргона вилояти,
Олтиарик туманидаги,
Бурбонлик қишлоғи.
Тахририятдан: Лозим топ-
дик, расмлар чизавер, бизга
ёзавер, Лочинбек!

БАҚИ

Умр-оқар сув экан,
Биз етайлик қадрига.
Ҳар ишни бажо этсак
Ғам чекмаймиз вақтида...
Шавкат ШОКИРОВ

БОЙЧЕЧАК

Кўлам келганидан шод,
Қир-адирда ҳар юрак.
Баҳор элчиси бўлиб,
Кулиб чиқди Бойчечак.

Муҳаммад Нўмон
АХМЕДОВ,
Фаргона вилояти,
Бешариқ туманидаги
F. Гулом номли 42-мактаб
3- «Б» синф ўқувчиси.

ҚУШИҚ БЎЛИБ УЧАДИ МЕҲРИМ

Тун. Осмонда ой сузар

аста,

Унга оппоқ булутлар

ҳамроҳ.

Балки, менинг дардли

юрагим,

Ноласидан ой, булут, огоҳ!

Юлдуз дардим билмоқни

истар,

Ой парвона бўлар

қошимда.

Ёш боладек эртақлар

сўзлар,

Афсус, юзта хаё

бошимда.

Қўшиқ бўлиб учади

меҳрим.

Оҳ-воҳларни қучади

фалак.

Юрагимни париси бўлиб,

Дилга меҳмон бўлақол,

малак.

Абдул Азиз Файбулло

ўғли,

Тошкент Давлат

Шарқшунослик олийгоҳи

1-босқич талабаси.

Тенгдошларинг ижоди

Хандалар

ҲОЗИРЖАВОБЛИК

— Сиз менга тошбақалар уч юз йил яшайди, деган эдингиз. Менинг тошбақам эса сиздан сотиб олган кунимоқ улиб қолди.

— Одобсизликни қаранг. Менимча бу тошбақа уч юз ёшга тулган кунда сотиб олинган бўлса керак.

ҒАЛАТИ ҲОЛАТ

— Қаранг, бу қиз ҳали бир

ёшга ҳам тулмаган. Лекин ўқишни билади.

— Нега унда у китобни индамасдан варақламакда?

— Чунки, у ўқишни билади-ю, ҳали гапиришга урганмаганда.

ФАРҚИ БОР

Ўқитувчи:

— Қани айтинг-чи, олдий электр токи билан чақмоқ уртасида қандай фарқ бор?

Ўқувчи:

— Чақмоқ текинга ёритса, электр қуввати учун пул тулаш керак.

Тўпловчи: Ойгул

Эгамова,

Навоий вилояти

Кизилтепа туманидаги

С. Айний номли мактаб

ўқувчиси.

Рақамлар юки

НЕЧАГАЧА

САНАЙ

БИЛАСИЗ?

Куп ўқувчилар ҳали триллиондан наридаги рақамларни ҳаёлларида ҳам келтиришмаган бўлса керак. Яхшиси, қуйида ана шу ҳақда тухталсак.

Машҳур сайёҳ Марко Поло XIII асрда Хитойга бориб, бу мамлакат бойлигини ифодалаш учун миллион сузини ўйлаб топган. Аслида миллион мана бундай ифодаланади:

1 000 000.

Хуш, ундан кейин-чи? Миллиард — 1 000 000 000.

Триллион —

1 000 000 000 000.

Квадрилон —

1 000 000 000 000 000.

Шундай қилиб, ундан кейин жуда йирик сонлар келади.

Квинтильон — ноллар сони

— 18 та.

Секстильон — ноллар сони

— 21 та.

Септильон — ноллар сони

— 24 та.

Октильон — ноллар сони —

27 та.

Нонильон — ноллар сони —

30 та.

Децильон — ноллар сони —

33 та.

Ун децильон — ноллар сони

— 36 та.

Дедецильон — ноллар сони

— 39 та.

Бундан кейин рақам номлари йўқ. Мавжуд рақамлар ҳам квадрильондан бошлаб деярли қўлланилмайди.

Ботир БЕКЖОН

тайёрлади.

БАҲОР

Боғларда қушларнинг

чуғури

Кеча ҳам, кундуз ҳам

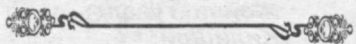
тинмайди.

Қушларнинг қўшиғи

остида

Қозонда сумалак

қайнайди.

“A” dan “Ya” gacha

(Davomi)

DEFITSIT

G'ayratjonning institutda o'qiydigan katta opasi uni ham Univermagga olib bordi. Univermag juda katta, uch qavatli binoda joylashgan ekan. U erda hamma narsa bo'larkan. Kiyim-kechaklardan tortib, qozon-tovoqlargacha, gilamu-so'zanalardan tortib, o'yinchoqlargacha...

«O'quv qurollari» degan bo'linga kirishganda, opasi sotuvchi ayoldan «Siyohda yozadigan avtoruchka bormi?» deb so'ragandi, sotuvchi ayol «Yoq, singlim, u narsa hozir juda defitsit bo'lib qolgan», — deb javob berdi.

G'ayratjon avtoruchka u erda yoq ekanligini tushundi. Bo'lganida opasi sotib olardi-da! Lekin, «defitsit» degani nimaligini sira tushunolmadi. Univermagdan chiqishgach, opasidan «defisit»ning nima ekanligini so'raganidi, opasi shunday tushuntirib qo'ydi.

«Defitsit» lotincha «etishmaydi» degani bo'lib, halq iste'mol mollarinig etarli emasligi, etishmasligi yoki kamayib ketishi degan ma'nolarni anglatarkan...

DOLLAR

Hozir qaysi do'konga kirmang, qaysi bozorni oralamang «dollar» degan so'zni tez-tez eshitib qolasiz.

Xo'sh, dollar nima? Buni ko'pchilik bilsa ajabmas! To'g'ri, u pul degan ma'noni anglatadi. Lekin qanaqa pul? Qaysi tildan kelib chiqqan?

Ma'lum bo'lishicha, bu pul birligi ingliz tilida «dollar» deb atalib, aslida nemischa «taler» so'zidan kelib chiqqan ekan. U 1786 yildan beri muomalada bo'lib, AQSH dollari Xalqaro valyuta hisob-kitoblarida keng qo'llanilar ekan.

ERKIN USMONOV

ТОНГ ЮЛДУЗИ Муассислар:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ДАВЛАТ МАТБУОТ КҰМИТАСИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ,
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН»
ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир: Умида АБДУАЗИМОВА

ТАҲРИР ХАЙЪАТИ:
Муртазо СУЛТОНОВ,
Жаббор РАЗЗОҚОВ, Гулнора
ЙУЛДОШЕВА, Хотам АБДУ-
РАИМОВ, Инқилоб ЮСУП-
ОВА, Дадахон ЁҚУБОВ,
Миросхид МИРҲАМИДОВ,
Сулнатилла ҚУЗИЕВ, Феруза
ОДИЛОВА

«ЁШ ИҚТИСОДЧИ»

ИЛОВАСИНИ ТАЙЁРЛАГАНЛАР:

Музаффар ПИРМАТОВ,
Равшан ҚАМБАРОВ
Навбатчи:
Махлиё МИРСОАТОВА

IBM компьютерида терилди ва
саҳифаланди. Офсет усулида
босилди. Ҳажми 1 босма табоқ
Буюртма — Г -01060.
46.496 нусхада босилди.
Қоғоз бичими — А-3.
Босишга тошпирилган вақти 19.00
Тошпирилди — 18.30
Навбатчи: Ф. ОДИЛОВА

Рўйхатдан ўтиш тартиби
№ 000137
Манзилимиз: 700083,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси,
32-уй.
• Наҳр курсаткичи: № 64563
• Телефон:
• 1-33-44-25
• 1-36-57-91
• 1-36-54-21

